

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

ANALIZA UWARUNKOWAŃ REGULACYJNO-PRAWNYCH PROWADZENIA POLITYKI INNOWACYJNEJ W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Openfield

Autorzy opracowania

Joanna Jaworska
Dr Jolanta Maj
Małgorzata Teuber
Barbara Żywiół
Dr inż. Piotr Bębenek

Zamawiający

Urząd Marszałkowski
Województwa Wielkopolskiego
Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji
Departament Gospodarki
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań

Wykonawca

Openfield Sp. z o.o.
ul. T. Kościuszki 29/4, 45-061 Opole

Openfield

SPIS TREŚCI

Metodologia analizy.....	5
Szczegółowa analiza dokumentów i aktów prawnych.....	6
Poziom europejski	6
Europejski Zielony Ład i Europejski kompas konkurencyjności	6
Rozporządzenia funduszowe 2021-2027.....	8
Założenia dla nowej perspektywy finansowej 2028-2034	13
Nowa strategia przemysłowa dla Europy, Strategia na rzecz prostszego, płynniejszego i silniejszego jednolitego rynku oraz Rozporządzenie STEP	15
Nowy europejski plan na rzecz innowacji	19
Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy, Droga ku cyfrowej dekadzie i AI Act	22
Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności	26
Unijny akt o przestrzeni kosmicznej	26
Unijna strategia na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up	28
Strategia mająca na celu uczynienie UE do 2030 r. najbardziej atrakcyjnym miejscem na świecie dla nauk biologicznych	32
Europejska strategia na rzecz infrastruktur badawczych i technologicznych	33
Wytyczne dotyczące zamówień publicznych na innowacje	34
Poziom krajowy i regionalny	36
Umowa Partnerstwa do realizacji polityki spójności 2021-2027	36
Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	39
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	40
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	43
Strategia Produktywności 2030	44
Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 i Strategia „Wielkopolska edukacja”	46
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 i Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040	48
Krajowe Inteligentne Specjalizacje	53
Polityka przemysłowa Polski	54
Polityka Energetyczna Polski do 2040, Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityka ekologiczna państwa 2030, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do 2030 oraz Strategia na rzecz neutralności klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040.....	55
Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 i Strategia rozwoju Wielkopolski wodorowej do 2030 z perspektywą do 2040 roku	59

Ustawy wyznaczające ramy prowadzenia działalności innowacyjnej oraz ustawy na podstawie których przyjmowany jest RIS	61
Wnioski i rekomendacje	66
LISTA ŹRÓDEŁ	72
Poziom europejski	72
Poziom krajowy	74
Poziom regionalny	75
Źródła internetowe	76

Proces analizy uwarunkowań regulacyjno-strategicznych został zaplanowany w sposób umożliwiający całościowe uchwycenie zmian, jakie zaszły w otoczeniu prawnym, instytucjonalnym i strategicznym Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski 2030 [dalej RIS 2030]. Przyjęta metodologia łączy podejście systemowe i analityczne, skupiając się na zrozumieniu spójności między dokumentami różnych szczebli - od polityk unijnych, przez strategie krajowe, po dokumenty regionalne.

Analiza prowadzona jest w układzie hierarchicznym, obejmującym trzy poziomy odniesienia:

- **poziom europejski** - regulacje i strategie tworzące ramy polityki spójności, innowacyjności, transformacji cyfrowej i energetycznej,
- **poziom krajowy** - krajowe dokumenty strategiczne i sektorowe, które wyznaczają kierunki wdrażania polityk unijnych w Polsce,
- **poziom regionalny** - dokumenty obowiązujące w województwie wielkopolskim, określające priorytety rozwoju, transformacji i innowacyjności.

Analiza dokumentów dokonywana była pod kątem:

1. **aktualności i zmian** wprowadzonych od 2020 r.,
2. **spójności** z celami i kierunkami RIS 2030,
3. **potencjalnego wpływu** na konieczność aktualizacji zapisów RIS 2030,
4. **zakresu interwencji** w obszarach kluczowych dla rozwoju regionalnego ekosystemu innowacji.

Dodatkowo zastosowano elementy **analizy porównawczej**, pozwalającej ocenić, w jakim stopniu nowe akty prawne i dokumenty (lub aktualizacje obowiązujących już dokumentów i aktów prawnych), w szczególności te przyjęte po 2020 r., redefiniują ramy rozwoju innowacyjności w regionach.

Zgromadzone wyniki analiz są kluczowe, by następnie wykorzystać je do identyfikacji luk i obszarów wymagających dostosowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski 2030 do nowego kontekstu regulacyjnego, gospodarczego i technologicznego.

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA DOKUMENTÓW I AKTÓW PRAWNYCH

Niniejszy rozdział porządkuje i syntetyzuje wyniki przeglądu kluczowych dokumentów unijnych, krajowych i regionalnych oraz zmian legislacyjnych od 2020 r., które wyznaczają ramy dla polityki innowacyjnej w Wielkopolsce. Celem analizy jest ocena stopnia zgodności i komplementarności RIS 2030 z aktualnym porządkiem prawnym i strategicznym, a także identyfikacja luk, nowych wymogów horyzontalnych i trendów, które powinny zostać odzwierciedlone w aktualizacji dokumentu.

POZIOM EUROPEJSKI

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD I EUROPEJSKI KOMPAS KONKURENCYJNOŚCI

Komunikat Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. *Europejski Zielony Ład* (COM(2019) 640 final) [EUR-Lex]

Komunikat Komisji z dnia 29 stycznia 2025 r. *Europejski kompas konkurencyjności* (COM(2025) 30 final) [EUR-Lex]

Europejski Zielony Ład to nowa strategia wzrostu Unii Europejskiej, która definiuje bliźniaczą transformację - cyfrową i zieloną. Jej celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i dobrze prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce. Jego najważniejszym, fundamentalnym założeniem jest osiągnięcie przez Unię Europejską zerowego poziomu emisji gazów cieplarnianych netto do 2050 roku, co ma uczynić Europę pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu¹. W lipcu 2021 roku weszło w życie Europejskie Prawo o Klimacie, które przekształciło polityczne zobowiązanie do osiągnięcia neutralności klimatycznej w 2050 roku w prawnie wiążący obowiązek. Wiążący cel na 2030 rok: ustanowienie prawnie wiążącego celu redukcji emisji gazów cieplarnianych netto o co najmniej 55% do 2030 roku (w porównaniu z poziomem z 1990 roku)².

Choć sam Europejski Zielony Ład został zainicjowany w grudniu 2019 r., to jego prawny rygor powstawał później - w ramach szeregu konkretnych i prawnie wiążących aktów legislacyjnych (Europejskie Prawo Klimatyczne, Fit for 55, Zasada DNSH w Rozporządzeniu o wspólnych przepisach - CRP (UE) 2021/1060), który stale jest rozbudowywany i aktualizowany.

Zielony Ład definiuje nowe ramy regulacyjne dla innowacji - szczególnie w obszarach energii, gospodarki o obiegu zamkniętym, zrównoważonego przemysłu, transportu i rolnictwa.

¹ Komunikat Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. *Europejski Zielony Ład* (COM(2019) 640 final) [EUR-Lex], str. 2-4, 28.

² Europejskie prawo o klimacie, Streszczenie aktu prawnego, dostęp na 30.10.2025 [EUR-Lex]

W praktyce oznacza to, że polityka innowacyjna na poziomie regionalnym musi wspierać technologie niskoemisyjne, efektywność zasobową i dekarbonizację gospodarki. Dla Regionalnej Strategii Innowacji RIS 2030 oznacza to konieczność integracji celów klimatycznych z celami innowacyjnymi. Strategia powinna:

- promować rozwój innowacji przyjaznych środowisku,
- wspierać transformację przedsiębiorstw w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zwiększać znaczenie zielonych specjalizacji technologicznych,
- wykorzystywać instrumenty finansowe UE wspierające zieloną transformację - w tym EFRR, Horyzont Europa, InvestEU.

Obecna wersja RIS 2030 uwzględnia założenia Europejskiego Zielonego Ładu (dokument ten miał kluczowy wpływ na kształt RIS 2030), głównie w kontekście zielonych technologii i efektywności energetycznej. Pozytywnie wybrzmiewają także:

- odniesienia do neutralności klimatycznej i celów Fit for 55,
- włączenie aspektów gospodarki o obiegu zamkniętym jako horyzontalnego priorytetu,
- powiązania innowacji z transformacją energetyczną i mobilnością niskoemisyjną.
- uwzględnienie wskaźników monitorujących innowacje w obszarze dekarbonizacji i efektywności zasobów (m.in. produkcja energii wg źródeł, zużycie wody na potrzeby przemysłu itd.)

Europejski Kompas Konkurencyjności to strategiczny program Komisji Europejskiej z 2025 roku, oparty na rekomendacjach z raportu Maria Draghiego, wyznaczający wspólne ramy działań na rzecz wzmocnienia pozycji gospodarczej UE. **Jego celem jest integracja polityk unijnych wokół kluczowych priorytetów konkurencyjności, innowacji i bezpieczeństwa ekonomicznego.**

Kompas zakłada eliminację luki innowacyjnej wobec USA i Chin poprzez zwiększenie inwestycji w badania, rozwój i zaawansowane technologie (AI, biotechnologia, półprzewodniki, technologie kwantowe), wspieranie startupów oraz uproszczenie otoczenia regulacyjnego. Jednocześnie kładzie nacisk na dekarbonizację gospodarki przy zachowaniu konkurencyjności przemysłu, dywersyfikację źródeł surowców i energii oraz budowę odpornych łańcuchów dostaw. Pięć filarów Kompasów wspierania konkurencyjności we wszystkich sektorach obejmuje:

- **uproszczenie regulacji i ograniczenie biurokracji** - zmniejszenie obciążeń regulacyjnych, uproszczenie dostępu do funduszy unijnych, przyspieszenie procedur i ograniczenie biurokracji. Dzięki takim działaniom jak zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla MŚP o co najmniej 35%, Europa ma stać się bardziej atrakcyjna dla inwestorów,
- **rozwój jednolitego rynku** - zlikwidowanie barier rynkowych dla przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP i startupów, co pozwoli im na pełne korzystanie z korzyści skali oferowanych przez jednolity rynek,
- **integrację rynków kapitałowych i tworzenie Unii oszczędności i inwestycji** - utworzenie Unii oszczędności i inwestycji, pogłębienie integracji rynków kapitałowych, mobilizacja kapitału przeznaczonego na projekty europejskie oraz rozwój instrumentów

finansowych wspierających innowacje i transformację. KE planuje również restrukturyzację następnego wieloletniego budżetu na lata 2028-2034,

- **rozwój kompetencji w ramach inicjatywy Union of Skills** - inicjatywa Union of Skills skupiająca się na kształceniu ustawicznym, mobilności zawodowej i pozyskiwaniu talentów spoza UE. Planowane są również działania mające na celu usunięcie barier ograniczających dostęp do rynku pracy dla określonych grup jak m.in. kobiety, ludzie młodzi, osoby starsze które chcą pozostać czynne zawodowo, osoby o niskich kwalifikacjach i osoby z niepełnosprawnościami,
- **lepszą koordynację reform i inwestycji między państwami UE** - Narzędzie koordynacji konkurencyjności ma na celu usprawnienie wdrażania reform i ułatwienie prowadzenia inwestycji, działanie na rzecz wspólnych priorytetów oraz współpracę w ramach projektów będących we wspólnym interesie państw UE.

Kompas stanowi odpowiedź na globalną konkurencję i napięcia geopolityczne, tworząc zintegrowaną **strategię łączącą innowacje, zieloną transformację i bezpieczeństwo gospodarcze**. Jego realizacja ma zapewnić Europie **trwały wzrost, większą odporność i silniejszą pozycję na światowych rynkach**³. RIS 2030 jest wysoce komplementarna z założeniami Europejskiego Kompas Konkurencyjności, pełniąc rolę regionalnego narzędzia wdrażania priorytetów UE. Strategia bezpośrednio wspiera kluczowe filary Kompas, takie jak zielona transformacja (w szczególności Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu), eliminacja luki innowacyjnej (jest syntezą wszystkich celów RIS 2030) oraz rozwój kadr dla nowoczesnej gospodarki (Cel strategiczny 4) - co jest zbieżne z inicjatywą Union of Skills. Jedynie obszary regulacyjne i integracja rynków kapitałowych są tylko pośrednio adresowane przez RIS 2030, ale te pozostają domeną władz centralnych i Komisji Europejskiej.

ROZPORZĄDZENIA FUNDUSZOWE 2021-2027

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej [EUR-Lex]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności [EUR-Lex]

³ Komunikat Komisji z dnia 29 stycznia 2025 r. *Europejski kompas konkurencyjności* (COM(2025) 30 final) [EUR-Lex].

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 [EUR-Lex]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji [EUR-Lex]

W perspektywie 2021-2027 polityka spójności Unii Europejskiej koncentruje się wokół pięciu celów - Celów Polityki Spójności (CP), realizowanych przy wsparciu głównych funduszy:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+),
- Funduszu Spójności (FS)
- Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA)⁴.

Określają one na co mają być wydatkowane środki w ramach niniejszych funduszy. Pozwala to ściślej **powiązać finansowanie regionalne z kluczowymi strategiami UE** - tu przede wszystkim kluczowy Europejski Zielony Ład. Znaczenie Celów Polityki Spójności dla polityki regionalnej jest fundamentalne, ponieważ każdy regionalny program operacyjny musi alokować swoje środki, przypisując je do jednego lub większej liczby tych celów⁵. Niniejsze cele obejmują:

- CP 1 - bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej;
- CP 2 - bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej;
- CP 3 - lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności;
- CP 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;
- CP 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych⁶.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej [EUR-Lex], art. 5.

⁵ Tamże, art. 11.

⁶ Tamże, art. 5.

Analiza korelacji CP z celami RIS 2030 wskazuje, że Strategia jest dokumentem wysoko kompatybilnym z nową polityką spójności, ponieważ z samej definicji stanowi regionalną realizację CP 1. Strategia koncentruje się swoje główne wysiłki na selektywnych inwestycjach w innowacje (obejmujących 6 Inteligentnych Specjalizacji, a także specjalizacje podregionalne, wyłaniające się kierunki rozwoju oraz działania skierowane do ogółu gospodarki), co jest wymogiem warunku podstawowego dla Funduszy Europejskich. W tym miejscu warto także wspomnieć, że w dokumencie RIS 2030 wskazano, że spełnione zostały warunki podstawowe, co jest nadal aktualne⁷.

RIS 2030 wykazuje także silne powiązania z CP 2-5, co zapewnia komplementarność i horyzontalność. Środki z różnych funduszy i na różne CP się uzupełniają, tu przykładowo:

- CP 4 (rozumiany jako Wymiar Społeczny): projekty innowacyjne (CP 1) wymagają wykwalifikowanych kadr - potrzebę tą wypełnia 4 cel strategiczny RIS 2030. Analizowana strategia jest komplementarna z działaniami EFS+ (CP 4), aby zapewnić, że system edukacji i szkoleń regionalnych (finansowany m.in. z CP 4) dostarcza specjalistów dla Inteligentnych Specjalizacji (finansowanych m.in. z CP 1).
- CP 3 (rozumiany jako łączność): innowacyjna logistyka (IS.4, CP 1) jest bezużyteczna bez odpowiedniej infrastruktury transportowej (CP 3).

Poniższa tabela wskazuje szczegółowo skale powiązań Celów Polityki Spójności i celów RIS 2030, gdzie:

- „+” oznacza niskie pokrycie - zapis z analizowanego dokumentu ma jedynie pośrednie powiązanie z celami RIS 2030, np. realizacja celów RIS 2030 wpłynie pośrednio na realizację CP.
- „++” oznacza średnie pokrycie - zapis z analizowanego dokumentu pokrywa się z celem strategicznym lub operacyjnym RIS, ale nie jest on centralnym punktem RIS lub dotyczy tylko jednej domeny tematycznej.
- „+++” oznacza wysokie pokrycie - zapis w pełni odpowiada kierunkowi strategicznemu RIS, zawiera identyczne lub bardzo zbliżone kierunki działań.

Tabela 1 Analiza korelacji dla Celów Polityki Spójności i celów RIS 2030

	CP 1	CP 2	CP 3	CP 4	CP 5
1. Zwiększenie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce	+++	+++	+	+	++

⁷ RIS 2030, str. 93.

	CP 1	CP 2	CP 3	CP 4	CP 5
2. Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji	+++	+		++	++
3. Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości	+++	+		+	++
4. Kadry nowoczesnej gospodarki	+++	+		++	++
5. Rozwój obszarów inteligentnych specjalizacji regionalnych i podregionalnych oraz kluczowych technologii wspomagających	+++	+++	+++	+++	+++
6. Zrównoważony rozwój regionu	+++	+++	+++	+++	+++

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej oraz RIS 2030.

Największe wyzwania dla RIS 2030 nie leżą zatem w braku zgodności z CP na lata 2021-2027, czy z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, lecz w konieczności synchronizacji z dynamicznie ewoluującymi ramami prawno-strategicznymi Unii Europejskiej, w tym bardziej rygorystycznymi wymogami horyzontalnymi. Rozbieżności te mają swoje źródło w fakcie, iż w momencie uchwalania RIS 2030 nie istniały jeszcze precyzyjne dokumenty wykonawcze perspektywy

finansowej⁸. W szczególności, Komisja Europejska nie przedstawiła wówczas pełnego zestawu aktów prawnych i komunikatów strategicznych (w tym Strategii Przemysłowej, Planu na rzecz Innowacji oraz szczegółowych wymogów dotyczących wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu). Konsekwencją jest konieczność pogłębienia zgodności horyzontalnej i tematycznej poprzez rewizję kierunków działań, tak aby odpowiadały one aktualnym, bardziej rygorystycznym wymogom dotyczącym deep tech, odporności łańcuchów dostaw oraz włączenia społecznego.

Przy aktualizacji RIS 2030 należy wprost odnieść się do zasad horyzontalnych z art. 9 Rozporządzenia 2021/1060⁹. O ile Rozporządzenie główne narzuca ogólny obowiązek uwzględniania równości płci, niedyskryminacji i dostępności (m.in. w rozumieniu Karty Praw Podstawowych UE), o tyle chociażby Nowy Europejski Plan na rzecz Innowacji i Strategia Przemysłowa precyzują, jak te zasady mają być implementowane w kontekście innowacji. Wymagają one, aby RIS przyjęła równoległą ścieżkę polityki, której celem jest uczynienie innowacji włączającymi. Oznacza to, że Regionalna Strategia Innowacji musi nie tylko formalnie zapobiegać dyskryminacji, ale aktywnie projektować mechanizmy wsparcia.

Ponadto zaszyły także istotne zmiany strukturalne w obrębie źródeł finansowania. Został ustanowiony Nowy Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+)¹⁰. Zmiana ta polegała na konsolidacji czterech wcześniej odrębnych instrumentów unijnych w jeden, bardziej spójny fundusz. EFS+ przejął funkcje Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI), Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), a także programu na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI). Zamianę tę należy uwzględnić m.in. w zapisie źródeł finansowania dla poszczególnych celów operacyjnych analizowanej strategii. Przykładowo, także w zakresie finansowania gwarancyjnego i instrumentów zwrotnych nastąpiły zmiany - Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) został zastąpiony nowym, szerszym instrumentem - InvestEU¹¹, którego celem jest mobilizacja inwestycji prywatnych i publicznych o charakterze strategicznym, wysokim ryzyku i długim okresie zwrotu np. deep tech. Szczegółowo zmiany te zostały ujęte w rozdziale Wnioski i Rekomendacje.

W analizowanym okresie powstał także nowy, odrębny instrument finansowy realizujący politykę spójności. Rozporządzenie (UE) 2021/1056 ustanawia **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej**

⁸ Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030, dostęp na 30.10.2025 [[strona](#)].

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej [[EUR-Lex](#)], art. 9.

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 [[EUR-Lex](#)]

¹¹ EUR-Lex, Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych, streszczanie dokumentu, dostęp na 30.10.2025 [[EUR-Lex](#)]

Transformacji, którego celem szczegółowym jest łagodzenie społeczno-gospodarczych skutków przechodzenia do gospodarki neutralnej klimatycznie na gospodarkę neutralną klimatycznie oraz wspieranie regionów stojących przed największymi wyzwaniami transformacyjnymi. Ze względu na swój ukierunkowany charakter oraz szeroki wachlarz interwencji obejmujących modernizację gospodarczą, zieloną transformację i rozwój kompetencji, FST stanowi ważne narzędzie wdrażania i realizacji RIS 2030, umożliwiając finansowanie działań, które bezpośrednio wspierają cele strategii w obszarze transformacji strukturalnej, zwiększenia odporności regionu oraz budowy nowych przewag konkurencyjnych.

Zakres wsparcia oferowanego przez FST obejmuje wyłącznie działania bezpośrednio powiązane z realizacją celów terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji. Oznacza to, że FST finansuje przede wszystkim inwestycje prowadzące do dywersyfikacji i modernizacji gospodarki, restrukturyzacji sektorów wysokoemisyjnych oraz rozwoju nowych przedsiębiorstw, B+R, technologii czystej energii, efektywności energetycznej i gospodarki o obiegu zamkniętym. Wsparciem mogą zostać objęte także działania w zakresie mobilności niskoemisyjnej, rewitalizacji terenów zdegradowanych, cyfryzacji, a także projekty związane z podnoszeniem kwalifikacji, aktywizacją zawodową i włączeniem społecznym osób dotkniętych transformacją. Rozporządzenie dopuszcza ponadto - pod określonymi warunkami - inwestycje produkcyjne w dużych przedsiębiorstwach, o ile są one niezbędne dla realizacji celów terytorialnych planów transformacji i przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy bez ryzyka przeniesienia produkcji.

ZAŁOŻENIA DLA NOWEJ PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2028-2034

Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2028-2034 (COM(2025) 571 final) z dnia 16 lipca 2025 r. [EUR-Lex]

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego „Horyzont Europa” - program ramowy w zakresie badań i innowacji na lata 2028–2034 oraz przepisy dotyczące udziału i upowszechniania wyników (COM(2025) 543 final) z dnia 16 lipca 2025 r. [EUR-Lex]

W dniu 16 lipca 2025 r. Komisja Europejska przedstawiła Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2028-2034. Dokument ten stanowi fundament dla planowania polityki UE w kolejnej perspektywie finansowej i wyznacza ogólną strukturę alokacji środków, priorytetów inwestycyjnych oraz mechanizmów finansowania. Dokument ten ma istotne znaczenie, ponieważ zapowiada głębokie przesunięcia w logice finansowania polityki spójności, badań i innowacji, a także wskazuje na rosnące znaczenie inwestycji o europejskiej wartości dodanej oraz technologii strategicznych. Ponadto projektowane ramy finansowe sygnalizują odejście od modelu rozproszonego terytorialnie na rzecz silniejszej koncentracji środków w programach krajowych i tematycznych.

Komisja Europejska wskazuje, że propozycja nowej perspektywy 2028-2034 ma służyć zbudowaniu silniejszej Europy: niezależnej, konkurencyjnej, bezpiecznej i odpornej. Najważniejsze cechy nowego budżetu to:

- **większa elastyczność** - możliwość szybszego reagowania na kryzysy i nowe priorytety, w tym dedykowany mechanizm kryzysowy z pulą pożyczek sięgającą prawie 400 mld EUR;
- **uproszczone, bardziej ujednolicone programy finansowe** tak, aby beneficjenci mieli łatwiejszy dostęp do środków;
- **silne wzmocnienie inwestycji w konkurencyjność, badania i innowacje** - w tym utworzenie nowego Europejskiego Funduszu Konkurencyjności (European Competitiveness Fund), który ma inwestować w technologie strategiczne w czterech obszarach:
 - czysta transformacja i dekarbonizacja,
 - cyfryzacja,
 - zdrowie, biotechnologia i bioekonomia,
 - obronność i przestrzeń kosmiczna;
- **kontynuacja i wzmocnienie programu Horyzont Europa** o budżecie 175 mld EUR, jako kluczowego instrumentu finansowania badań i innowacji w UE;
- wyraźne zwiększenie wydatków na **obronność, bezpieczeństwo, cyberbezpieczeństwo i infrastrukturę krytyczną**, przy czym obrona i przestrzeń kosmiczna w ramach Europejskiego Funduszu Konkurencyjności ma dysponować budżetem 131 mld EUR, czyli pięciokrotnie więcej niż w obecnej perspektywie;
- znaczące **wzmocnienie programów cyfrowych i cyberbezpieczeństwa**, w tym zwiększone finansowanie centrów cyberbezpieczeństwa, infrastruktury cyfrowej i technologii AI¹².

Sam budżet natomiast ma być podzielony na 4 działy:

- **Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, dobrobyt rolnictwa, obszarów wiejskich i sektora morskiego oraz bezpieczeństwo** – czyli polityka spójności obecnie realizowana w ramach funduszy: EFRR, EFS+, FST, Fundusz Spójności i część polityki rolnej.
- **Konkurencyjność, dobrobyt i bezpieczeństwo** – jak już wskazano, planowane jest utworzenie nowego parasolowego funduszu na lata 2028-2034 - Europejski Fundusz Konkurencyjności. Z tym funduszem ściśle powiązany będzie program „Horyzont Europa” 2028-2034, który pozostanie flagowym programem UE w zakresie badań i innowacji¹³.
- **Globalny wymiar Europy** – obejmuje zewnętrzne działania UE, w tym politykę sąsiedztwa, rozszerzenia i współpracy rozwojowej, ze szczególnym naciskiem na wsparcie i odbudowę Ukrainy oraz wzmacnianie pozycji Unii jako globalnego aktora.

¹² Komisja Europejska, The 2028-2034 EU budget for a stronger Europe, dostęp na: 27.11.2025 [[strona](#)]

¹³ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego „Horyzont Europa” - program ramowy w zakresie badań i innowacji na lata 2028–2034 oraz przepisy dotyczące udziału i upowszechniania wyników (COM(2025) 543 final) z dnia 16 lipca 2025 r. [[EUR-Lex](#)]

- **Wydatki na administrację UE¹⁴.**

Zatem w projektowanych ramach finansowych 2028-2034 polityka badań, innowacji i spójności jest podporządkowana czterem głównym transformacjom: **zielonej, cyfrowej, zdrowotno-bioekonomicznej oraz związanej z bezpieczeństwem i odpornością**. Komisja Europejska wyraźnie akcentuje konieczność koncentrowania środków na działaniach o wysokiej europejskiej wartości dodanej, czyli tam, gdzie skala, ryzyko i horyzont czasowy inwestycji przekraczają możliwości pojedynczych państw lub regionów.

Istotną nowością, z punktu widzenia regionów, jest także odejście od modelu wielu odrębnych programów (w tym 16 regionalnych programów operacyjnych w Polsce) na rzecz **Krajowych i Regionalnych Planów Partnerstwa**. Te plany mają łączyć w jednym dokumencie środki dotychczas realizowane m.in. przez politykę spójności i wspólnej polityki rolnej. Będą uzgadniane między Komisją, państwem członkowskim i regionami i staną się głównym instrumentem wdrażania inwestycji i reform, jednakże zachowują dotychczasowy poziom alokacji na poziomie państw członkowskich oraz minimalny udział środków dla regionów mniej rozwiniętych¹⁵. Z perspektywy województwa wielkopolskiego oznacza to przejście od relatywnie odrębnego Regionalnego Programu Operacyjnego do udziału w szerszym Krajowym i Regionalnych Planach Partnerstwa, w których priorytety regionalnej polityki innowacyjnej będą musiały zostać ściśle skoordynowane zarówno z celami polityki spójności, jak i Wspólnej Polityki Rolnej oraz z europejskimi priorytetami technologicznymi.

Z punktu widzenia polityki innowacyjnej województwa wielkopolskiego projektowane ramy finansowe na lata 2028-2034 oznaczają konieczność silniejszej koncentracji na wybranych obszarach inteligentnych specjalizacji, które wpisują się w katalog technologii strategicznych UE, w tym w szczególności w obszary związane z czystą transformacją, cyfryzacją, zdrowiem i biotechnologią oraz obronnością i przestrzenią kosmiczną. Nowa architektura finansowa, oparta na Europejskim Funduszu Konkurencyjności, programie „Horyzont Europa” oraz Krajowych i Regionalnych Planach Partnerstwa, stwarza jednocześnie nowe możliwości łączenia środków regionalnych z instrumentami konkurencyjnymi UE oraz wymusza dostosowanie regionalnych instrumentów wsparcia do horyzontalnych wymogów klimatycznych, cyfrowych i równościowych oraz do logiki wysokiej europejskiej wartości dodanej.

Należy podkreślić, że przedstawione założenia opierają się na propozycji Komisji Europejskiej z lipca 2025 r. i mogą ulec modyfikacjom w wyniku trwających negocjacji w Radzie i Parlamencie Europejskim. Na obecnym etapie możliwe jest więc wskazanie przede wszystkim głównych kierunków i ram, a nie ostatecznego kształtu instrumentów wdrażanych w Polsce i w województwie wielkopolskim.

NOWA STRATEGIA PRZEMYSŁOWA DLA EUROPY, STRATEGIA NA RZECZ PROSTSZEGO, PŁYNNIEJSZEGO I SILNIEJSZEGO JEDNOLITEGO RYNKU ORAZ ROZPORZĄDZENIE STEP

¹⁴ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2028-2034 (COM(2025) 571 final) z dnia 16 lipca 2025 r. [[EUR-Lex](#)]

¹⁵ Komisja Europejska, The 2028-2034 EU budget for a stronger Europe, dostęp na: 27.11.2025 [[strona](#)]

Komunikat Komisji z dnia 10 marca 2020 r. *Nowa strategia przemysłowa dla Europy* (COM(2020) 102 final) [EUR-Lex] wraz z aktualizacją: Komunikat Komisji z dnia 5 maja 2021 r. *Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r. - tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy* (COM(2021) 350 final) [EUR-Lex]

Komunikat Komisji z dnia 21 maja 2025 r. *Jednolity rynek: nasz europejski rynek wewnętrzny w niepewnym świecie. Strategia na rzecz prostszego, płynniejszego i silniejszego jednolitego rynku* (COM(2025) 500 final) [EUR-Lex]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) [EUR-Lex]

Przemysł i innowacje są ze sobą ściśle powiązane. Nowa strategia przemysłowa nie ogranicza się do wspierania produkcji czy tradycyjnych sektorów, lecz koncentruje się na innowacjach jako głównym motorze rozwoju i konkurencyjności przemysłu. Dlatego należy wziąć pod uwagę Strategię przemysłową w aktualizacji RIS 2030, by zapewnić spójność między rozwojem przemysłu a ekosystemem innowacji, który ten rozwój umożliwia.

Strategia przemysłowa, strategia dla Jednolitego Rynku oraz inicjatywa STEP stanowią spójny zestaw dokumentów określających kierunek transformacji europejskiej gospodarki w perspektywie 2030 roku, odpowiadając na trzy kluczowe pytania strategiczne:

1. Strategia Przemysłowa - Co rozwijać?

Określa priorytety, które kierunkują gospodarkę m.in. na wzmacnianie odporności i autonomii strategicznej oraz rozwój konkurencyjnego przemysłu w ramach Jednolitego Rynku.

2. Strategia dla Jednolitego Rynku - Jak skalować europejskie przedsiębiorstwa?

Definiuje mechanizmy umożliwiające zwiększanie skali działalności firm działających w regionach, tak aby mogły skutecznie konkurować i rozwijać się w wymiarze unijnym.

3. Inicjatywa STEP - jakie mechanizmy finansowania są dostępne dla projektów strategicznych UE?

STEP mobilizuje i kieruje środki z istniejących programów UE na rozwój i produkcję technologii krytycznych, budowę łańcuchów wartości, transformację cyfrową i zieloną, oraz na rozwój kompetencji.

RIS 2030 już zakłada bliźniaczą transformację - nowy paradygmat rozwoju przemysłu opierający się na równoległej realizacji dwóch transformacji:

- Zielonej - prowadzącej do **neutralności klimatycznej** do 2050 roku (strategia RIS 2030 skupia się na rozwoju gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym zainteresowaniem gospodarką wodorową)
- Cyfrowej - której celem jest **technologiczna suwerenność i przywództwo cyfrowe** Europy (RIS 2030 wspiera Przemysł 4.0 i technologie ICT).

Strategia przemysłowa podkreśla również znaczenie rozwoju i integracji europejskich łańcuchów wartości. Punktem styku z RIS 2030 jest promowanie regionalnych specjalizacji technologicznych jako elementów europejskich ekosystemów przemysłowych¹⁶ - opis inteligentnych specjalizacji w RIS 2030 wielokrotnie akcentuje potrzebę wzmacniania całego łańcucha wartości. Zgodnie z założeniami Strategii przemysłowej, rozwój Jednolitego Rynku ma umożliwiać skalowanie firm deep tech z poziomu regionalnego do europejskiego, a następnie włączanie ich w globalne łańcuchy wartości, co sprzyja budowie odpornej i konkurencyjnej gospodarki europejskiej¹⁷.

RIS 2030 wprowadza także podejście podregionalne - odwołujące się do wyników szczegółowych analiz dla każdego z podregionów województwa (poznańskiego i m. Poznania, konińskiego, kaliskiego, leszczyńskiego i pilskiego). W ten sposób dokument:

1. rozpoznaje lokalne potencjały i bariery rozwojowe, w tym obszary zagrożone peryferyzacją,
2. dostosowuje priorytety i instrumenty wsparcia do specyfiki lokalnych gospodarek,
3. oraz wzmacnia zasadę partnerstwa - poprzez promowanie współpracy pomiędzy samorządami, uczelniami i przedsiębiorstwami w ramach podregionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (EDP).

Konkretne obszary, które będą rozwijane według Strategii przemysłowej poddano analizie komplementarności z RIS 2030. Wyniki analizy zamieszczono w tabeli poniżej. Należy zauważyć, że obecny dokument jest zbieżny z kluczowymi wektorami transformacji przemysłu UE, oferując spójne wsparcie dla całego cyklu innowacji: od kompetencji, przez tworzenie, po wdrażanie i internacjonalizację.

¹⁶ SWD(2021) 351 - w rocznym sprawozdaniu dotyczącym jednolitego rynku z 2021 r. określono 14 następujących ekosystemów przemysłowych: 1. Lotnictwo, kosmonautyka i obronność, 2. Sektor rolno-spożywczy, 3. Budownictwo, 4. Sektor kultury i sektor kreatywny, 5. Technologie cyfrowe, 6. Elektronika, 7. Sektory energochłonne, 8. Energia - odnawialne źródła energii, 9. Zdrowie, 10. Mobilność, transport, motoryzacja, 11. Usługi lokalne, gospodarka społeczna i bezpieczeństwo cywilne, 12. Handel detaliczny, 13. Włókiennictwo, 14. Turystyka. Kolejne ekosystemy mogą zostać zidentyfikowane, a ich rozgraniczenie może być dostosowywane na podstawie dialogów zainteresowanych stron i zmieniających się realiów.

¹⁷ Komunikat Komisji z dnia 10 marca 2020 r. *Nowa strategia przemysłowa dla Europy* (COM(2020) 102 final) [EUR-Lex] wraz z aktualizacją: Komunikat Komisji z dnia 5 maja 2021 r. *Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r. - tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy* (COM(2021) 350 final) [EUR-Lex]

Tabela 2 Analiza komplementarności obszarów Strategii Przemysłowej i celów RIS 2030.

Obszary, które będą rozwijane według Strategii Przemysłowej	Czy pojawia się w RIS 2030	Uwagi uzupełniające
Przemysł ekologiczny i neutralny klimatycznie, w tym dekarbonizacja, czyste technologie, produkty o zamkniętym cyklu życia, wodór, elektromobilność.	Zgodny	C1.1 Rozwój gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem wodoru: Wskazuje wprost na włączenie się w globalny łańcuch wartości gospodarki wodorowej oraz wspieranie dywersyfikacji źródeł OZE i alternatywnych nośników energii. Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu: Promocja rozwiązań niskoemisyjnych, zielonych inwestycji, tematyczne nabory (technologie wodorowe, elektromobilność , zielona energia).
Przemysł cyfrowy i innowacyjny: AI, 5G, 6G, dane przemysłowe, chmura obliczeniowa, ekosystem start-upów.	Zgodny	C1.2 Rozwój działalności innowacyjnej(...) ze szczególnym uwzględnieniem ICT, Przemysłu 4.0 (...): Cyfryzacja gospodarki, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań ICT i Przemysłu 4.0. C1.2 i C3.2: Wsparcie inkubacji innowacyjnych przedsiębiorstw oraz działania dedykowane młodym przedsiębiorstwom. C1.2 Źródła Finansowania: Wymienienie programu Digital Europe .
Gospodarka o obiegu zamkniętym: zmiana modeli produkcji, konsumpcji, zrównoważone produkty, prawo do naprawy, ekologiczne standardy produkcji.	Zgodny	C1.1: Nawiązuje do redukcji kosztów środowiskowych (trwałe zmniejszenie zanieczyszczeń) i polityk związanych z zielonymi inwestycjami. Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu - wymusza wdrażanie rozwiązań, które minimalizują wpływ na środowisko i promują oszczędność zasobów.
Wspieranie innowacji i badań: badania przetomowe, technologie nowej generacji, PPP w Horyzont Europa, ośrodki innowacji, wsparcie MŚP.	Zgodny	C1.3 Wspieranie aktywności B+R (...): Finansowanie badań przemysłowych i prac rozwojowych, wspieranie tworzenia konsorcjów badawczych. C3.1 Wspieranie międzynarodowych sieci (...): Wspieranie udziału wielkopolskich podmiotów w programach B+R UE (Horyzont Europa). C2.4 Profesjonalizacja usług (...): Wsparcie dla ośrodków

Obszary, które będą rozwijane według Strategii Przemysłowej	Czy pojawia się w RIS 2030	Uwagi uzupełniające
		innowacyjności (centra transferu technologii, parki technologiczne).
Kapitał ludzki i kompetencje: Pakt na rzecz umiejętności, równouprawnienie płci, edukacja cyfrowa, STEM.	Zgodny	C4.1 i C4.2 Kadry nowoczesnej gospodarki: Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców/pracowników, rozwój kluczowych kompetencji na rynku pracy, rozwój kształcenia w zakresie TIK/cyfrowym oraz pod potrzeby inteligentnych specjalizacji.
Inwestycje i finansowanie transformacji: zwiększenie roli programów unijnych: Horyzont Europa, Cyfrowa Europa, IPCEI, instrumenty finansowe.	Zgodny częściowo	Źródła Finansowania: Wymienienie WRPO , Funduszy Europejskich 2021-2027, Horyzont Europa (2021-2027), Digital Europe , Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. C2.3 Podniesienie efektywności ram finansowania (...): Rozwój koncepcji wsparcia z wykorzystaniem instrumentów zwrotnych (gwarancje i pożyczki).
Wzmocnienie autonomii strategicznej Europy: dostęp do krytycznych surowców i technologii, strategiczna infrastruktura cyfrowa, sojusze przemysłowe - wodór.	Zgodny	C1.1 i C1.2: Inwestycje w infrastrukturę (B+R, energetyczną) i nowoczesne technologie (ICT, Przemysł 4.0), co pośrednio wspiera strategiczną autonomię. C1.1: Włączenie się w globalny łańcuch wartości gospodarki wodorowej (nawiązanie do sojuszy przemysłowych).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Komunikat Komisji z dnia 10 marca 2020 r. Nowa strategia przemysłowa dla Europy (COM(2020) 102 final) wraz z aktualizacją: Komunikat Komisji z dnia 5 maja 2021 r. Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r. - tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy (COM(2021) 350 final) i RIS 2030.

NOWY EUROPEJSKI PLAN NA RZECZ INNOWACJI

Komunikat Komisji z dnia 5 lipca 2022 r. *Nowy europejski plan na rzecz innowacji* (COM(2022) 332 final) [[EUR-Lex](#)]

Nowy europejski plan na rzecz innowacji stanowi dokument strategiczny, który redefiniuje podejście Unii Europejskiej do wspierania innowacji i technologii zaawansowanych - deep tech. Jego założenia mają kluczowe znaczenie dla polityki innowacyjnej prowadzonej na poziomie regionalnym, w tym dla aktualizacji regionalnych strategii innowacji. Plan wyznacza nowy paradygmat – od wspierania ogólnego potencjału badawczego i przedsiębiorczości, ku systemowemu wzmocnianiu ekosystemów zdolnych do tworzenia i skalowania przełomowych technologii, które napędzają zieloną i cyfrową transformację europejskiej gospodarki.

Plan zakłada, że innowacje typu deep tech, oparte na zaawansowanej wiedzy naukowej, inżynierii i badaniach, staną się kluczowym motorem wzrostu, konkurencyjności i odporności gospodarki Unii Europejskiej. Celem jest przyspieszenie wdrażania technologii, które jednocześnie odpowiadają na wyzwania klimatyczne, energetyczne i cyfrowe. W tym kontekście szczególne znaczenie mają technologie wodorowe, sztuczna inteligencja, półprzewodniki, biotechnologie, nanomateriały oraz zaawansowane technologie produkcyjne i cyfrowe.

Nowy plan wprowadza również zmianę w sposobie myślenia o innowacjach z perspektywy systemowej. Oznacza to konieczność budowania sieci współpracy między nauką, przemysłem, administracją publiczną i społeczeństwem obywatelskim, które razem tworzą regionalne i ponadregionalne ekosystemy innowacji. Celem tych działań jest zlikwidowanie tzw. luki innowacyjnej pomiędzy regionami lepiej i słabiej rozwiniętymi technologicznie.

Kierunki działań strategicznych:

1. **Finansowanie scale-upów deep tech:** Unia Europejska przewiduje rozwój nowych instrumentów finansowych wspierających przedsiębiorstwa o wysokim potencjale wzrostu, w tym mechanizmy kapitałowe (np. ESCALAR, InvestEU), które mają ułatwiać dostęp do finansowania na późniejszych etapach rozwoju. Ważnym elementem jest także Akt o notowaniach giełdowych, który ma uprościć proces wejścia na giełdę spółkom technologicznym oraz umożliwić szersze korzystanie z inwestycji instytucjonalnych. Jednocześnie wprowadzana jest Dyrektywa DEBRA, która promuje finansowanie kapitałowe poprzez ulgę podatkową dla inwestycji własnych przedsiębiorstw.
2. **Tworzenie sprzyjającego otoczenia regulacyjnego:** Plan przewiduje rozwój tzw. piaskownic regulacyjnych i stanowisk testowych, które umożliwią przedsiębiorstwom eksperymentowanie z nowymi technologiami w kontrolowanym otoczeniu prawnym. Komisja Europejska zapowiedziała wydanie wytycznych dotyczących funkcjonowania sandboxów oraz stworzenie grupy doradczej ds. innowacyjnych przepisów. Ważnym elementem są również zamówienia publiczne na innowacje (PPI), które mają stanowić impuls popytowy dla rozwiązań deep tech rozwijanych w Europie.
3. **Rozwój regionalnych ekosystemów innowacji:** Nowy plan wprowadza koncepcję regionalnych dolin innowacji, które mają stanowić węzły współpracy między regionami o różnym poziomie rozwoju innowacyjnego. Celem jest wzmocnienie synergii pomiędzy funduszami Horyzontu Europa, EFRR i InvestEU oraz lepsze powiązanie polityki innowacyjnej z inteligentnymi specjalizacjami (S3). Do końca 2025 roku planuje się utworzenie nawet 100 takich dolin w całej Europie. Szczególnym przykładem działań sektorowych jest inicjatywa Hydrogen Valleys, w ramach której UE finansuje rozwój regionalnych ekosystemów gospodarki wodorowej, oraz European Chips Act, mający na

celu zwiększenie zdolności Europy w zakresie projektowania i produkcji półprzewodników.

4. **Inwestycje w kapitał ludzki i talenty:** Kluczowym uzupełnieniem polityki technologicznej jest rozwój kompetencji. Program EIT Deep Tech Talent Initiative zakłada wyszkolenie miliona specjalistów w ciągu trzech lat w dziedzinach takich jak technologie cyfrowe, inżynieria materiałowa, biotechnologia i sztuczna inteligencja. Wspierane będą także programy stażowe dla naukowców w firmach technologicznych, rozwój kompetencji kobiet w sektorze innowacji oraz uproszczenie procedur przyznawania wiz i zezwoleń na pracę dla wysoko wykwalifikowanych pracowników spoza UE.
5. **Lepsze zarządzanie i koordynacja polityk publicznych:** Plan podkreśla znaczenie polityki opartej na danych. Zapowiedziano stworzenie wspólnego zestawu wskaźników do monitorowania innowacji oraz aktualizację European Innovation Scoreboard. Działania te mają umożliwić bardziej spójne i skuteczne wdrażanie strategii innowacyjnych w państwach członkowskich i regionach.

Promowane technologie i obszary tematyczne:

1. Energetyka i klimat

- **Wodór odnawialny i niskoemisyjny** (Hydrogen Valleys; cały łańcuch wartości, w tym ogniwa paliwowe).
- **OZE:** energia **wiatru** (wskazana pozycja UE), **słoneczna**, **pompy ciepła**; przyspieszenie pozwoleń; efektywność energetyczna i GOZ.
- **Niskoemisyjne technologie przemysłowe:** wsparcie demonstracji przez **EU ETS Innovation Fund**.
- **Gospodarka o obiegu zamkniętym:** ekoprojektowanie/ocena cyklu życia w stanowiskach badawczych.

2. Cyfrowe i głębokie technologie

- **Półprzewodniki/mikroelektronika** (European Chips Act, linie pilotażowe, narzędzia projektowe).
- **Sztuczna inteligencja** (TEFs/duże testy w warunkach rzeczywistych), **uczenie maszynowe**.
- **Cyberbezpieczeństwo** (z naciskiem na luki talentowe oraz program Women4Cyber).
- **Komputacja kwantowa/technologie kwantowe** (szkolenia w Cyfrowej Europie).
- **Blockchain** (paneuropejska infrastruktura usług DLT dla e-usług publicznych).
- **Interoperacyjność usług publicznych** (ramy UE, GovTech, e-administracja).

3. Nauki przyrodnicze i materiały

- **Zaawansowane materiały i nanotechnologie** (22 stanowiska OI dla przemysłu).
- **Biotechnologie przemysłowe i biologia syntetyczna** (talenty deep tech, synbio).
- **Baterie** (IPCEI – rozwój, pierwsze wdrożenia przemysłowe).

4. Mobilność i przemysł 4.0

- **Nowe technologie mobilności** (europejskie stanowisko badawcze dla testów).

- **Zaawansowane technologie produkcyjne** (talenty, luki kompetencyjne vs USA).
- **Robotyka i automatyka** (implicite w TEFs/AI i infrastrukturach testowych).

5. Usługi publiczne i zamówienia

- **GovTech i PPI/PCP** jako motor popytu na rozwiązania deep tech w sektorze publicznym (zdrowie, transport, energia, administracja)¹⁸.

Nowy Europejski Plan na rzecz Innowacji stanowi bardzo ważny punkt odniesienia dla aktualizacji RIS 2030. **Należy zaznaczyć, że już w obecnym jej kształcie, w dużej mierze pokrywa się z jej priorytetami** - zwłaszcza w obszarach rozwoju ekosystemów innowacji, wzmacniania kompetencji i talentów, zapewniania dostępu do finansowania oraz budowy przyjaznego otoczenia dla wzrostu firm - od fazy inkubacji po ekspansję. Plan podkreśla również znaczenie skutecznych mechanizmów monitorowania i ewaluacji polityk innowacyjnych, co pozostaje w pełnej zgodności z podejściem przyjętym w RIS 2030.

Jednocześnie analiza wskazuje na pewne luki względem celów komunikatu, które warto uwzględnić w aktualizacji strategii. **W szczególności dotyczy to braku operacyjnych odniesień do piaskownic regulacyjnych (regulatory sandboxes), living labs oraz zamówień publicznych na innowacje.**

KSZTAŁTOWANIE CYFROWEJ PRZYSZŁOŚCI EUROPY, DROGA KU CYFROWEJ DEKADZIE I AI ACT

Komunikat Komisji z dnia 19 lutego 2020 r. *Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy* (COM(2020) 67 final) [[EUR-Lex](#)]

Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z dnia 14 grudnia 2022 r. *ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.* [[EUR-Lex](#)]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji (Artificial Intelligence Act) [[EUR-Lex](#)]

Transformacja cyfrowa stanowi, obok zielonej transformacji, jeden z dwóch głównych megatrendów kształtujących kierunki rozwoju UE. **Cyfryzacja jest pełnoprawnym komponentem innowacji, nie celem samym w sobie, lecz czynnikiem umożliwiającym**

¹⁸ Komunikat Komisji z dnia 5 lipca 2022 r. *Nowy europejski plan na rzecz innowacji* (COM(2022) 332 final) [[EUR-Lex](#)]

powstawanie innowacji, modernizację procesów gospodarczych oraz rozwój konkurencyjnych sektorów. W RIS 2030 została ona ujęta właśnie w takim ujęciu horyzontalnym: jako technologia przenikająca wszystkie obszary specjalizacji i wspierająca tworzenie nowej wartości.

W obszarze cyfrowej transformacji punkt odniesienia dla RIS 2030 stanowią dwa kluczowe dokumenty unijne, które wyznaczają kierunki polityki cyfrowej do 2030 roku.

Pierwszy z dokumentów, Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy, wprowadził kompleksową wizję transformacji cyfrowej Unii Europejskiej (na lata 2020-25), opartej na trzech filarach:

- **technologii służącej ludziom,**
- **sprawiedliwej i konkurencyjnej gospodarce,**
- **otwartym i zrównoważonym społeczeństwie.**

Wskazuje on na potrzebę rozwoju infrastruktury cyfrowej (sieci 5G/6G, superkomputery, chmura, AI, blockchain), interoperacyjności usług publicznych, kompetencji cyfrowych oraz budowy jednolitego europejskiego rynku danych. Dokument ten stworzył koncepcyjne i wartościowe podstawy dla kolejnych działań legislacyjnych i programowych UE w sferze cyfryzacji¹⁹.

RIS 2030 jest zbieżna z tą unijną strategią, traktując transformację cyfrową jako przekrojowy priorytet rozwoju. Strategia koncentruje się na inwestycjach w kluczowe technologie wspomagające (AI, ICT) poprzez Inteligentne Specjalizacje – zwłaszcza IS „Rozwój oparty na ICT” – oraz na rozwoju kompetencji cyfrowych (Cel 4 Kadry nowoczesnej gospodarki). W ten sposób RIS 2030 wzmacnia cyfryzację gospodarki oraz tworzy warunki sprzyjające cyfryzacji usług publicznych, rozumianej jako wykorzystanie technologii na rzecz mieszkańców, choć nie zajmuje się bezpośrednio planowaniem ani realizacją cyfrowych usług administracyjnych.

Następstwem tej wizji jest Decyzja *Droga ku cyfrowej dekadzie*, która nadała założeniom Cyfrowego Kompas do 2030 roku wiążący charakter. Decyzja ustanawia wspólne cele cyfrowe dla całej Unii, obejmujące cztery obszary:

- **rozwój umiejętności cyfrowych (co najmniej 80% dorosłych z podstawowymi kompetencjami cyfrowymi oraz 20 mln specjalistów ICT w UE),**
- **bezpieczną i nowoczesną infrastrukturę cyfrową (pełne pokrycie siecią gigabitową i 5G, rozwój europejskich chmur i mikroprocesorów),**
- **cyfrową transformację przedsiębiorstw (75% firm stosujących chmurę, big data, AI),**
- **oraz cyfrowe usługi publiczne dostępne online i zintegrowane z europejską tożsamością cyfrową (eID).**

W odróżnieniu od wcześniejszego komunikatu, *Droga ku cyfrowej dekadzie* ma charakter prawnie wiążący i ustanawia mechanizmy zarządzania cyfrową transformacją, w tym opracowywanie

¹⁹ Komunikat Komisji z dnia 19 lutego 2020 r. *Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy* (COM(2020) 67 final) [EUR-Lex]

krajowych planów na rzecz cyfrowej dekady, monitorowanie postępów i wspólne projekty europejskie²⁰.

RIS 2030 jest silnie zgodna w obszarach transformacji cyfrowej przedsiębiorstw (C1.2 Przemysł 4.0) oraz rozwoju umiejętności cyfrowych kadr (C4), traktując je jako priorytety dla wzrostu konkurencyjności. Spójność Strategii i Decyzji jest słabsza i pośrednia w zakresie infrastruktury cyfrowej (brak dedykowanych planów dla rozbudowy 5G i gigabit) oraz cyfrowych usług publicznych i eID (cel jest traktowany pobocznie jako element współpracy JST, a nie jako kluczowy obszar innowacji dla regionu, w przeciwieństwie do innowacji biznesowych). Warto jednak zauważyć, że **słaba spójność RIS 2030 w tych dwóch obszarach to bardziej wynik strategicznego podziału pracy i finansowania, a nie zaniedbania**. RIS z natury odpowiada za rozwój innowacji i inteligentnych specjalizacji, a nie za infrastrukturalną i administracyjną stronę cyfryzacji.

Tabela 3 Analiza komplementarności obszarów Decyzji Droga ku cyfrowej dekadzie i celów RIS 2030.

Obszary, które będą rozwijane według Decyzji Droga ku cyfrowej dekadzie	Czy pojawia się w RIS 2030	Uwagi uzupełniające
Rozwój umiejętności cyfrowych (80% dorosłych z podstawowymi kompetencjami, 20 mln specjalistów ICT).	Zgodny	Cel C4 Kadry nowoczesnej gospodarki dotyczy podnoszenia kompetencji i kwalifikacji (kluczowych na rynku pracy – zatem także cyfrowych) dostosowanych do wymagań IS. Obejmuje to zarówno kształcenie specjalistów (w ramach IS "Rozwój oparty na ICT"), jak i kształcenie ustawiczne dorosłych.
Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura cyfrowa (Pełne pokrycie gigabitowe i 5G; rozwój europejskich chmur i mikroprocesorów).	Zgodny częściowo	Cel jest wspierany pośrednio poprzez finansowanie infrastruktury dla celów B+R i innowacji w ramach C3 Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości (tu szczególnie C3.1) oraz C1.2 Rozwój działalności innowacyjnej przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem wspierania i wdrażania nowoczesnych rozwiązań z obszaru ICT, Przemysł 4.0 oraz innych wiodących technologii . RIS nie zawiera jednak szczegółowych planów dla masowej rozbudowy sieci gigabitowych, 5G, ani bezpośrednich działań na rzecz rozwoju europejskich chmur czy mikroprocesorów (warto zaznaczyć,

²⁰ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z dnia 14 grudnia 2022 r. *ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.* [EUR-Lex]

		że te cele są zazwyczaj domeną polityk krajowych i europejskich, a nie regionalnych strategii innowacji).
Cyfrowa transformacja przedsiębiorstw (75% firm stosujących chmurę, Big Data, AI).	Zgodny	Ten obszar jest kluczowym priorytetem RIS 2030. Cel C1.2 Rozwój działalności innowacyjnej przedsiębiorstw (...) wprost wskazuje na wspieranie ICT i Przemysłu 4.0 (automatyzacja, nowe technologie produkcyjne), które stanowią główne narzędzia osiągnięcia wskaźników UE - w tym przypadku AI, Big Data, Chmura.
Cyfrowe usługi publiczne dostępne online i zintegrowane z eID (100% kluczowych usług online).	Niska zgodność	RIS 2030 nie zawiera dedykowanego celu skupionego na e-administracji, rozwoju usług publicznych online czy wdrożeniu eID. Cel ten jest jedynie pośrednio adresowany w ramach C2.1 Zacieśnianie współpracy pomiędzy regionalnymi aktorami innowacji , gdzie mowa jest o włączaniu JST w model poczwórnej helisy oraz tworzeniu platform konsultacji społecznych i otwartych innowacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z dnia 14 grudnia 2022 r. ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r. i RIS 2030

Kolejnym elementem tego porządku strategicznego jest Rozporządzenie w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji (AI Act). Akt ten stanowi **pierwsze na świecie kompleksowe ramy prawne dotyczące rozwoju i stosowania sztucznej inteligencji**. Wprowadza system klasyfikacji ryzyka dla rozwiązań AI oraz mechanizmy zapewniające ich bezpieczeństwo, transparentność i zgodność z wartościami europejskimi. Dla polityki innowacyjnej regionów oznacza to potrzebę budowania zdolności badawczo-rozwojowych w zakresie **zaufanej, etycznej i odpowiedzialnej sztucznej inteligencji, a także wspierania jej wdrażania w przedsiębiorstwach i administracji publicznej**²¹.

RIS 2030 formalnie nie wymienia sztucznej inteligencji, jednak jej zastosowania można uznać za naturalny element realizacji strategicznego celu transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, w szczególności w ramach Celu C1.2 Rozwój działalności innowacyjnej przedsiębiorstw (...). W tym kontekście AI pełni funkcję technologii wspomagającej, która wzmacnia potencjał innowacyjny przedsiębiorstw i specjalizacji. **Rozważenie doprecyzowania roli technologii cyfrowych, w tym AI, w dokumentach wykonawczych lub aktualizacyjnych RIS mogłoby**

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji (Artificial Intelligence Act) [EUR-Lex]

zwiększyć zgodność z priorytetami UE oraz podkreślić znaczenie tej technologii dla rozwoju regionalnej gospodarki, bez zmiany charakteru Strategii jako dokumentu ukierunkowanego na inteligentne specjalizacje.

Podsumowując - kierunki rozwoju RIS 2030 wpisują się w założenia unijnej polityki cyfrowej. Przyjęte w Strategii założenia dotyczące polityki innowacyjnej wskazują wspieranie transformacji cyfrowej gospodarki²². Cyfryzacja stanowi zarówno samodzielny obszar specjalizacji *Rozwój oparty na ICT*, jak i horyzontalny czynnik wspierający rozwój pozostałych sektorów - od przemysłu, poprzez logistykę, po biogospodarkę i technologie medyczne. W efekcie, w obszarze polityki innowacyjnej struktura RIS 2030 pozostaje w pełnej zgodności z europejską wizją społeczeństwa cyfrowego i gospodarki opartej na wiedzy promowanej w analizowanych dokumentach.

STRATEGIA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEJ I INTELIGENTNEJ MOBILNOŚCI

Komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2020 r. *Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności - europejski transport na drodze ku przyszłości* (COM(2020) 789 final) [EUR-Lex]

Strategia ta stanowi jeden z filarów realizacji Europejskiego Zielonego Ładu, a jednocześnie wspiera cyfrowy i przemysłowy wymiar transformacji gospodarczej Unii Europejskiej. Komisja Europejska zakłada, że do 2050 roku europejski system transportowy stanie się **inteligentny, zintegrowany i neutralny klimatycznie**, a kluczową rolę odegrają technologie cyfrowe, automatyzacja oraz inteligentne systemy zarządzania ruchem²³.

RIS 2030 odnosi się do wyzwań wynikających z transformacji transportu i mobilności przyszłości. W strategii ujęto zarówno **inteligentną specjalizację dotyczącą ekologicznego i inteligentnego transportu (m.in. w ramach obszaru *Wyspecjalizowane procesy logistyczne oraz Przemysł jutra*), jak i cele strategiczne oraz operacyjne, które wspierają rozwój kompetencji, technologii i partnerstw niezbędnych dla wdrażania innowacji w tym obszarze**. Cele dotyczące kadr nowoczesnej gospodarki i włączenia regionu w globalne łańcuchy wartości korespondują z ideą zrównoważonej i inteligentnej mobilności, zakładającej równoległy rozwój technologii, kapitału ludzkiego oraz nowych modeli współpracy między biznesem, nauką i administracją. W efekcie RIS 2030 już dziś realizuje założenia Strategii Mobilności, tworząc podstawy dla budowy niskoemisyjnego, zintegrowanego i cyfrowego systemu transportowego w regionie.

UNIJNY AKT O PRZESTRZENI KOSMICZNEJ

²² Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030, str. 38 [RIS 2030]

²³ Komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2020 r. *Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności - europejski transport na drodze ku przyszłości* (COM(2020) 789 final) [EUR-Lex]

Wniosek Komisji z dnia 26 czerwca 2025 r. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie bezpieczeństwa, odporności i zrównoważonego charakteru działań kosmicznych prowadzonych w Unii –(COM(2025) 335 final) [EUR-LEX]

Celem inicjatywy ustawodawczej jest **harmonizacja europejskiego rynku technologii kosmicznych**, tzn. zapewnienie bezpieczeństwa, zwiększenie odporności i poziomu zrównoważenia dla środowiska oraz zwiększenie konkurencyjności unijnego sektora kosmicznego²⁴.

Powyższy Wniosek oparty jest na następujących filarach²⁵:

- **Bezpieczeństwo:** nowe przepisy zapewniające efektywność i solidność śledzenia obiektów w przestrzeni kosmicznej oraz ograniczające produkcję odpadów kosmicznych,
- **Odporność:** dostosowanie przepisów do wymogów w zakresie cyberbezpieczeństwa w celu zwiększenia odporności i ciągłości funkcjonowania europejskiej infrastruktury kosmicznej,
- **Zrównoważony rozwój:** zobowiązanie podmiotów będących interesariuszami sektora kosmicznego do oceny oraz ograniczania wpływu swojej działalności na środowisko kosmiczne oraz stosowanie zachęt w postaci wsparcia finansowego na rzecz proinnowacyjnych rozwiązań, np. technologie usuwania odpadów z orbity ziemskiej.

Oprócz samego unijnego aktu w sprawie przestrzeni kosmicznej, Komisja Europejska przedstawiła również swoją wizję przyszłości europejskiej gospodarki kosmicznej. Wizja ta analizuje ewolucję sektora kosmicznego w skali globalnej oraz odnosi się do wyzwań wynikających z napięć geopolitycznych i konkurencji międzynarodowej. Akt ustawodawczy zostanie teraz poddany negocjacjom w Parlamencie Europejskim i Radzie w ramach zwykłej procedury. Działania te podkreślają, że zarówno gospodarka kosmiczna, jak i sam akt prawny, stanowią priorytety Komisji. Odzwierciedlają one zalecenia strategiczne wynikające z raportów Draghiego i Letty, a także z Kompasów Konkurencyjności i programu prac Komisji na rok 2025. Efektem prowadzonych na poziomie europejskim prac jest również podjęcie inicjatywy ustawodawczej na poziomie Polski, w zakresie opracowania ustawy o działalności kosmicznej²⁶.

Wsparcie dla rozwoju technologii kosmicznych zostało w ramach RIS 2030 podkreślone w ramach IS: Wyspecjalizowane procesy logistyczne. Element 'technologie kosmiczne' został

²⁴ Wniosek Komisji z dnia 26 czerwca 2025 r. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie bezpieczeństwa, odporności i zrównoważonego charakteru działań kosmicznych prowadzonych w Unii* (COM(2025) 335 final) [EUR-LEX]

²⁵ Artykuł prasowy: https://commission.europa.eu/news-and-media/news/eu-space-act-enhancing-market-access-and-space-safety-2025-06-25_pl

²⁶ Dotychczas projekt ustawy o działalności kosmicznej został przyjęty przez Radę Ministrów (2.12.2025): <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/nawczesne-i-bezpieczne-zasady-prowadzenia-dzialalnosci-kosmicznej-w-polsce>

wprowadzony w ramach aktualizacji Strategii z 2020 r. Dodatkowo, rozwój kosmonautyki jest istotnym elementem rozwoju gospodarki podregionu kaliskiego, co zostało podkreślone w ramach podregionalnej inteligentnej specjalizacji: Kosmonautyka. Biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój tego obszaru, jego znaczenie dla gospodarki europejskiej oraz dostrzegalny potencjał instytucjonalny Wielkopolski w kreowaniu technologii typu space tech, rekomenduje się w ramach aktualizacji RIS 2030 wyraźniejsze podkreślenie i wzmocnienie roli technologii kosmicznych.

UNIJNA STRATEGIA NA RZECZ PRZEDSIĘBIORSTW TYPU START-UP I SCALE-UP

Komunikat Komisji z dnia 28 maja 2025 r. *Unijna strategia na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up „Wybierz Europę na start i rozwój”* (COM(2025) 270 final) [EUR-Lex]

Unijna strategia *Wybierz Europę na start i rozwój* to kompleksowy program Komisji Europejskiej mający uczynić Europę najlepszym miejscem do zakładania i rozwijania firm technologicznych. Jest częścią szerszej inicjatywy „Wybierz Europę”, zainicjowanej przez Ursulę von der Leyen, której celem jest wzmocnienie konkurencyjności Europy poprzez przyciąganie talentów, rozwój innowacji i budowę jednolitego ekosystemu przedsiębiorczości²⁷. Strategia **odpowiada na kluczowe bariery, z jakimi mierzą się start-upy i scale-upy w UE** - od trudności w skalowaniu działalności po ograniczony dostęp do finansowania i infrastruktury. **Zakłada wsparcie firm na każdym etapie rozwoju**: od pomysłu, przez komercjalizację, aż po ekspansję międzynarodową. Działania skoncentrowane są wokół pięciu obszarów:

1. Regulacje sprzyjające innowacjom:

UE koncentruje się na **upraszczaniu przepisów, eliminowaniu krajowej fragmentacji oraz wspieraniu innowacji poprzez stworzenie jednolitego i cyfrowego środowiska biznesowego**. Komisja przedstawi wniosek dotyczący **28. europejskiego systemu prawnego**, aby uprościć przepisy, w tym istotne aspekty prawa upadłościowego, prawa pracy i prawa podatkowego, oraz zmniejszyć koszty niepowodzeń. **Europejski portfel biznesowy** umożliwi płynne interakcje cyfrowe z organami administracji publicznej w całej Unii dzięki jednolitej tożsamości cyfrowej dla wszystkich podmiotów gospodarczych. Przyszły **europejski akt o innowacjach** będzie nadal wspierał innowacje poprzez promowanie piaskownic regulacyjnych.

2. Lepsze finansowanie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up

Start-upy i scale-upy potrzebują lepszego finansowania, większego i bardziej zintegrowanego unijnego rynku kapitału wysokiego ryzyka oraz zwiększenia zaangażowania europejskich inwestorów instytucjonalnych. Inicjatywa na rzecz unii oszczędności i inwestycji będzie miała

²⁷ Komisja Europejska, Komisja uruchamia ambitną strategię na rzecz uczynienia z Europy potęgi w dziedzinie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up, dostęp na: 30.10.2025 [[strona](#)]

kluczowe znaczenie dla odblokowania większych możliwości finansowania i inwestowania w UE. Celem uzupełnienia tej inicjatywy strategia przewiduje rozszerzenie i uproszczenie działań Europejskiej Rady ds. Innowacji, **uruchomienie europejskiego funduszu na rzecz przedsiębiorstw scale-up**, aby pomóc wypełnić lukę w finansowaniu firm działających w dziedzinie najbardziej zaawansowanych technologii, a także **opracowanie dobrowolnego europejskiego paktu na rzecz inwestycji w innowacje**, aby zmobilizować dużych inwestorów instytucjonalnych do inwestowania w fundusze UE, fundusze venture capital oraz nienotowane na giełdzie scale-upy.

3. Szybka absorpcja i ekspansja rynkowa

Strategia kładzie szczególny nacisk na przyspieszenie przejścia innowacyjnych pomysłów z fazy laboratoryjnej do etapu rynkowego. W tym celu wprowadza inicjatywę „**Od laboratorium do jednorożca**”, której zadaniem jest tworzenie sieci europejskich centrów start-upów i scale-upów, łączących środowiska akademickie, biznesowe i inwestycyjne. Celem inicjatywy jest rozwój sprawnych mechanizmów transferu wiedzy, komercjalizacji badań i wspólnego budowania firm opartych na technologii. Przewiduje się opracowanie jednolitych zasad dotyczących **licencjonowania, opłat licencyjnych, podziału zysków oraz udziałów kapitałowych** pomiędzy instytucjami akademickimi a wynalazcami. Jednocześnie Komisja planuje wydanie **wytycznych w zakresie pomocy państwa dotyczących własności intelektualnej**, aby ułatwić uczelniom i jednostkom badawczym aktywniejsze uczestnictwo w komercjalizacji innowacji.

4. Wsparcie dla najlepszych talentów w Europie

Drugim filarem strategii jest rozwój mechanizmów sprzyjających pozyskiwaniu i utrzymywaniu w Europie wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Inicjatywa „**Niebieski dywan**” ma wspierać kształcenie w zakresie przedsiębiorczości, promować korzystniejsze rozwiązania podatkowe dla pracowników posiadających opcje na akcje oraz ułatwiać mobilność zawodową w ramach UE. Jednocześnie Komisja zamierza rozszerzyć stosowanie **dyrektywy w sprawie niebieskiej karty** i zachęcać państwa członkowskie do wdrażania **systemów szybkiej ścieżki** dla założycieli firm spoza Unii, co ma zwiększyć dostęp europejskich start-upów do globalnych talentów.

5. Dostęp do infrastruktury, sieci i usług

Kolejnym kluczowym elementem strategii jest poprawa dostępu start-upów i scale-upów do zasobów niezbędnych do rozwoju - infrastruktury technologicznej, laboratoriów, sieci partnerskich i usług doradczych. Komisja zapowiada **harmonizację zasad korzystania z infrastruktury badawczo-technologicznej** w Europie oraz wprowadzenie „**karty dostępu dla użytkowników przemysłowych**”, która ma uprościć procedury i ujednolicić warunki współpracy. Celem jest skrócenie czasu wprowadzania produktów na rynek oraz zwiększenie możliwości testowania, walidacji i komercjalizacji innowacji w skali europejskiej.

Ponadto prowadzony będzie pomiar wydajności w strategii dla startupów i scaleupów obejmujący następujące działania:

- **Opracowanie nowej europejskiej tablicy wyników startupów i scaleupów**, umożliwiającej porównywanie wydajności europejskich i krajowych ekosystemów z globalnymi konkurentami.
- **Realizacja corocznego badania startupów i scaleupów**, dostarczającego danych na temat ich funkcjonowania, barier i dynamiki rozwoju.
- **Przygotowanie przez Komisję Europejską sprawozdania z wdrażania Strategii w 2027 r.**, pozwalającego ocenić postępy i zidentyfikować obszary wymagające korekt.
- **Monitorowanie postępów przez Europejskie Forum Rady ds. Innowacji**, którego zadaniem będzie przekładanie celów strategicznych na konkretne działania i rekomendacje²⁸.

RIS 2030 jest kluczowym realizatorem tych elementów Strategii UE, które dotyczą lokalnych inwestycji, budowy sieci i transferu wiedzy (Obszary 3 i 5). W zakresie finansowania (Obszar 2) i talentów (Obszar 4) RIS 2030 tworzy popyt na kapitał i specjalistów, ale nie tworzy prawnych i makroekonomicznych ram, które są już domeną UE. Największa luka w komplementarności wystąpiła w Obszarze 1 – jednakże nie jest to obszar który może zostać zagospodarowany w RIS. Zatem podsumowując **RIS 2030 jest komplementarna wobec Strategii Wybierz Europę na start i rozwój, w zakresie wytwarzania i komercjalizacji innowacji**, choć kluczowe elementy Strategii (regulacje, rynki kapitałowe, polityka imigracyjna – w ramach pozyskiwania talentów z poza UE) pozostają poza jej zasięgiem legislacyjnym.

Tabela 4 Analiza komplementarności obszarów Strategii na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up i celów RIS 2030.

Obszary, które będą rozwijane według Strategia na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up	Czy pojawia się w RIS 2030	Uwagi uzupełniające
Regulacje sprzyjające innowacjom (Uproszczenie przepisów, jednolity system prawny, piaskownice regulacyjne).	Niska zgodność	Należy zaznaczyć, że RIS nie ma mandatu do zmiany regulacji prawnych, które są domeną UE i władz krajowych. Natomiast można doszukiwać się powiązania w Celu C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji , który wnosi wkład poprzez usprawnienie regionalnych procedur dostępu do wsparcia (profesjonalizacja IOB) oraz wsparcie regionalnego dialogu innowacyjnego.
Lepsze finansowanie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up (Unia oszczędności i inwestycji,	Zgodny częściowo	Cel C1 Zwiększanie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce jest regionalnym narzędziem mobilizowania kapitału na innowacje, co jest komplementarne

²⁸ Komunikat Komisji z dnia 28 maja 2025 r. *Unijna strategia na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up „Wybierz Europę na start i rozwój”* (COM(2025) 270 final) [EUR-Lex]

Europejski Fundusz Scale-up, mobilizacja inwestorów).		z Unią Oszczędności i Inwestycji. RIS jest regionalnym odbiorcą efektów inicjatyw UE. Wkład RIS polega na stymulowaniu popytu na kapitał (finansowanie B+R i wdrożeń) i dążeniu do współfinansowania prywatnego.
Szybka absorpcja i ekspansja rynkowa (Od „laboratorium do jednorożca”, transfer wiedzy, komercjalizacja, licencjonowanie).	Zgodny	To jest obszar największej zbieżności. Cel C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji jest dedykowany tworzeniu sieci nauka-biznes, sprawnemu transferowi wiedzy i komercjalizacji, co wspiera inicjatywę „Od laboratorium do jednorożca”. Natomiast C3 Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości - umożliwia ekspansję rynkową innowacyjnych firm.
Wsparcie dla najlepszych talentów w Europie („Niebieski dywan”, ulgi podatkowe, Niebieska Karta UE, ułatwienia dla założycieli spoza UE).	Zgodny	RIS 2030 realizuje to poprzez regionalną strategię rozwoju kompetencji. Cel C4 Kadry nowoczesnej gospodarki koncentruje się na: kształceniu przedsiębiorczości oraz dostosowaniu kompetencji do potrzeb m.in. scale-upów w ramach IS. Należy zaznaczyć, że RIS nie ma mandatu do wdrażania Niebieskiej Karty, tworzy podstawę popytową na te globalne talenty.
Dostęp do infrastruktury, sieci i usług (Dostęp do infrastruktury badawczo-technologicznej, harmonizacja zasad korzystania, „karta dostępu”).	Zgodny	Cel C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji promuje dostęp do usług doradczych i sieci partnerskich. Natomiast Cel Horyzontalny: Rozwój obszarów IS (...) jest odpowiedzialny za ukierunkowanie inwestycji w infrastrukturę technologiczną i laboratoria B+R, które są kluczowe dla start-upów technologicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Komunikat Komisji z dnia 28 maja 2025 r. *Unijna strategia na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up „Wybierz Europę na start i rozwój”* (COM(2025) 270 final) i RIS 2030

Komunikat Komisji z dnia 2 lipca 2025 r. *Wybierz nauki biologiczne. Wybierz Europę. Strategia mająca na celu uczynienie UE do 2030 r. najbardziej atrakcyjnym miejscem na świecie dla nauk biologicznych* (COM(2025) 525 final) [EUR-Lex]

Strategia na rzecz europejskich nauk przyrodniczych to nowa inicjatywa Komisji Europejskiej, której celem jest wzmocnienie konkurencyjności, innowacyjności i zrównoważonego rozwoju gospodarki opartej na wiedzy biologicznej. Dokument rozszerza wcześniejszą *Strategię w zakresie biotechnologii i bioprodukcji*, obejmując szerszy zakres: od zdrowia i farmacji po żywność, środowisko i biogospodarkę. Strategia ta uznaje nauki biologiczne za **strategiczną gałąź przemysłu o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa zdrowotnego, autonomii strategicznej i badań opartych na danych (AI)**. Celem dokumentu jest **usunięcie barier utrudniających rozwój i skalowanie innowacji w tym sektorze, aby uczynić UE globalnym liderem do 2030 roku**. Główne filary strategii to:

1. **Optimalizacja ekosystemu badań i innowacji:** Komisja opracuje europejski plan inwestycyjny wspierający finansowanie wielokrajowych badań klinicznych oraz wzmocnienie europejskiej infrastruktury badawczej. W duchu podejścia One Health przewidziano 100 mln euro na rozwój i wdrożenie rozwiązań opartych na mikrobiomie w ramach programu Horyzont Europa 2026-2027, a także 250 mln euro na technologie przekrojowe w naukach przyrodniczych - od nowych metod badawczych i zaawansowanych materiałów po efektywne procesy bioprodukcji.
2. **Umożliwienie szybszego dostępu do rynku:** Aby skrócić czas wprowadzania innowacji na rynek, Komisja zapowiedziała opracowanie europejskiego aktu o biotechnologii (EU Biotech Act), który stworzy bardziej przyjazne ramy regulacyjne dla innowacji biotechnologicznych. Uruchomione zostanie również europejskie narzędzie kojarzenia inwestorów (matchmaking interface), które połączy start-upy, przemysł i inwestorów, wykorzystując zasoby Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC) oraz sieć zaufanych inwestorów EIC Trusted Investors Network.
3. **Wzmacnianie zaufania i upowszechnianie innowacji:** Komisja przeznaczy 300 mln euro na stymulowanie zamówień publicznych na innowacje w kluczowych obszarach, takich jak adaptacja do zmian klimatu, nowe generacje szczepionek i dostępne cenowo terapie onkologiczne. Utworzona zostanie również Grupa Koordynacyjna ds. Nauk Przyrodniczych (Life Science Coordination Group), której zadaniem będzie integracja polityk i finansowania w różnych sektorach oraz wspieranie dialogu z przemysłem i obywatelami.

Strategia kładzie nacisk na:

- rozwój badań klinicznych i tworzenie paneuropejskich sieci badawczych,

- innowacje w systemach żywnościowych (fermentacja, redukcja marnotrawstwa żywności, nowe technologie biologiczne),
- badania nad mikrobiomem, wspierane kwotą 100 mln EUR w ramach Horyzontu Europa,
- międzynarodową współpracę naukową, w tym inwestycje w talenty i wspólne projekty o wartości 170 mln EUR²⁹.

Strategia RIS 2030 jest zbieżna z unijną strategią dla nauk przyrodniczych, głównie dzięki dwóm Inteligentnym Specjalizacjom (IS): „Nowoczesne technologie medyczne” i „Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów”. Cel Horyzontalny: Rozwój obszarów IS (...) ukierunkowuje inwestycje w B+R i infrastrukturę badawczą (laboratoria), co bezpośrednio wspiera unijne cele w zakresie zdrowia, bioprodukcji i innowacji w systemach żywnościowych. Ponadto, Cel C4 RIS 2030 Kadry nowoczesnej gospodarki zapewnia niezbędnych specjalistów, a Cel C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji pomaga w komercjalizacji tych innowacji (transfer wiedzy), co jest kluczowe dla szybkiego dostępu do rynku. Jednocześnie należy zauważyć, że **kwestie rozwoju biotechnologii** – stanowiące jeden z kluczowych obszarów polityki europejskiej na rzecz budowania konkurencyjności Wspólnoty, obok AI oraz technologii zaawansowanych – **nie są w RIS 2030 wyeksponowane w sposób jednoznaczny**. W szczególności w ramach Celu C1.2., dotyczącego obszarów rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, akcent położony jest na ICT, Przemysł 4.0 oraz „inne wiodące technologie”, bez wyraźnego wskazania biotechnologii jako odrębnego i strategicznego kierunku rozwoju.

EUROPEJSKA STRATEGIA NA RZECZ INFRASTRUKTUR BADAWCZYCH I TECHNOLOGICZNYCH

Komunikat Komisji z dnia 15 września 2025 r. Europejska strategia na rzecz infrastruktur badawczych i technologicznych (COM(2025) 497 final) [EUR-Lex]

Strategia ma na celu umocnienie pozycji Europy jako globalnego lidera w dziedzinie badań naukowych i innowacji technologicznych. Dokument podkreśla, że aby utrzymać przewagę konkurencyjną w światowym wyścigu o innowacje, UE musi znacząco wzmocnić swoje infrastruktury badawcze i technologiczne oraz zapewnić ich większą dostępność i integrację. Strategia zakłada, że naukowcy, innowatorzy i przedsiębiorstwa w całej Unii będą mieli **łatwy dostęp do najnowocześniejszych laboratoriów, danych i usług**, co ma nie tylko zwiększyć atrakcyjność Europy dla najlepszych talentów, lecz także przyspieszyć rozwój nowych technologii od fazy koncepcji po wdrożenie rynkowe. Kluczowe kierunki działań obejmują:

²⁹ Komunikat Komisji z dnia 2 lipca 2025 r. *Wybierz nauki biologiczne. Wybierz Europę. Strategia mająca na celu uczynienie UE do 2030 r. najbardziej atrakcyjnym miejscem na świecie dla nauk biologicznych* (COM(2025) 525 final) [EUR-Lex]

1. **Wzmocnienie europejskiego ekosystemu infrastrukturalnego:** Strategia przewiduje rozwój nowych mocy badawczych, inwestycje w modernizację istniejących obiektów oraz lepsze dopasowanie usług do potrzeb użytkowników. Ważnym elementem jest cyfryzacja i zastosowanie sztucznej inteligencji (AI) w funkcjonowaniu infrastruktury, co ma zwiększyć ich efektywność i dostępność.
2. **Ułatwienie dostępu do infrastruktury:** Planowane jest stworzenie ciągłego systemu usług dla naukowców, startupów i firm technologicznych, obejmującego pełen cykl innowacji – od badań podstawowych po wdrożenia rynkowe. Ma to przyspieszyć rozwój, testowanie i walidację technologii oraz ułatwić komercjalizację wyników badań.
3. **Przyciąganie i rozwój talentów:** Strategia promuje nowe ścieżki kariery w infrastrukturach badawczych, rozwój kompetencji technicznych i naukowych oraz mobilność międzynarodową. W duchu inicjatywy „Wybierz Europę” (Choose Europe) przewiduje się przyciąganie talentów z całego świata i wzmacnianie roli Europy jako miejsca atrakcyjnego dla badaczy i innowatorów.
4. **Uproszczenie zarządzania i koordynacji inwestycji:** Dokument zakłada usprawnienie systemu zarządzania infrastrukturami, w tym koordynację źródeł finansowania, zharmonizowanie priorytetów państw członkowskich i zwiększenie efektywności inwestycji publicznych.
5. **Wzmocnienie wymiaru międzynarodowego i odporności:** UE będzie rozwijać współpracę ze strategicznymi partnerami globalnymi w obszarze badań i technologii, promować integrację krajów kandydujących i stowarzyszonych z Europejską Przestrzenią Badawczą (ERA), a także zwiększać bezpieczeństwo i odporność infrastruktury, w tym dostęp do kluczowych danych i technologii³⁰.

Strategia RIS 2030 jest zbieżna z Europejską Strategią na rzecz Infrastruktur Badawczych, ponieważ koncentruje inwestycje na tym samym celu. RIS 2030 realizuje to przez Cel 1.3. Wspieranie aktywności B+R wśród przedsiębiorstw i jednostek naukowych oraz komercjalizacji wyników prac poprzez wspierania tworzenia i finansowania infrastruktury B+R. Działania i dostępne środki na ich realizację, zgodnie z założeniem Celu Horyzontalnego: Rozwój obszarów IS (...), ukierunkowane są na rozwój Inteligentnych Specjalizacji, zgodnie z ideą koncentracji posiadanych zasobów na priorytetowych kierunkach rozwoju. Jednocześnie Cel C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji zapewnia, że do tej infrastruktury będą mieli ułatwiony dostęp naukowcy i przedsiębiorcy, co jest kluczowe dla przyspieszenia rozwoju technologii.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH NA INNOWACJE

Zawiadomienie Komisji z dnia 18 czerwca 2021 r. *Wytyczne dotyczące zamówień publicznych na innowacje* (2021/C 267/01) [EUR-Lex]

³⁰ Komunikat Komisji z dnia 15 września 2025 r. *Europejska strategia na rzecz infrastruktur badawczych i technologicznych* (COM(2025) 497 final) [EUR-Lex]

Dokument stanowi jeden z kierunków wsparcia działalności innowacyjnej. Wytyczne obejmują zagadnienia dotyczące znaczenia zamówień publicznych na innowacje, uwarunkowań polityki publicznej sprzyjającej ich stosowaniu oraz relacji z sektorem biznesu - w szczególności ze start-upami i innowacyjnymi MŚP. Dokument przedstawia również podstawowe instrumenty prawne umożliwiające udzielanie takich zamówień oraz zawiera przykłady ich praktycznego zastosowania. Komisja Europejska wskazuje, że Wytyczne mogą stanowić źródło inspiracji zarówno dla instytucji zamawiających i użytkowników końcowych innowacji, jak i dla osób odpowiedzialnych za kształtowanie polityk publicznych w tym obszarze oraz dla innowacyjnych wykonawców.

Uwagę warto zwrócić na powiązanie między Nowym Europejskim Planem na rzecz Innowacji a Wytycznymi dotyczącymi zamówień publicznych na innowacje - **oba dokumenty tworzą spójną logikę budowania popytu na innowacje w Unii Europejskiej**. Plan na rzecz innowacji identyfikuje zamówienia publiczne na innowacje jako jeden z kluczowych instrumentów wzmocnienia rynku dla technologii typu deep tech oraz jako narzędzie pobudzania współpracy między sektorem publicznym a innowacyjnymi przedsiębiorstwami. Wytyczne Komisji Europejskiej z 2021 r. stanowią natomiast szczegółowy podręcznik rozwoju tego instrumentu³¹.

RIS 2030 nie zawiera szczegółowego powiązania z zamówieniami publicznymi na innowacje. Jednakże, realizując swoje cele (w szczególności C1 i Cel Horyzontalny nastawiony na wdrażanie IS), RIS tworzy warunki do stosowania takich zamówień i generuje innowacyjne produkty, na które sektor publiczny, zgodnie z polityką UE, powinien generować popyt.

³¹ Zawiadomienie Komisji z dnia 18 czerwca 2021 r. *Wytyczne dotyczące zamówień publicznych na innowacje* (2021/C 267/01) [[EUR-Lex](#)]

UMOWA PARTNERSTWA DO REALIZACJI POLITYKI SPÓJNOŚCI 2021-2027

Umowa Partnerstwa do realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z dnia 30 czerwca 2022 r., Komunikat MFIPR z dnia 2 sierpnia 2022, M.P. 2022 poz. 770 [Komisja Europejska]

Umowa definiuje wizję rozwoju Polski w latach 2021-2027 w oparciu o cele polityki spójności UE. Priorytetem jest wzmocnienie konkurencyjności gospodarki, zwiększenie innowacyjności, ograniczenie nierówności regionalnych oraz poprawa jakości życia mieszkańców. **Filarami CP 1 w Umowie są trzy obszary:**

- wzrost znaczenia badań i innowacji w strukturze gospodarczej kraju oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii,
- wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki,
- wzmacnianie tężności cyfrowej.

Umowa Partnerstwa wskazuje także na konkretne kierunki polityki. Stanowi, że konieczne jest przede wszystkim wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji, w szczególności w powiązaniu z celami zidentyfikowanymi w strategii inteligentnej specjalizacji. Analiza komplementarności kierunków polityki dla CP 1 z zapisami RIS 2030 wskazuje, że dokument ten jest bardzo dobrze dopasowany do oczekiwań Umowy Partnerstwa. Obejmuje zarówno wsparcie dla strony popytowej na innowacje (wdrożenia w przedsiębiorstwach, bony), jak i strony podaży (potencjał B+R, komercjalizacja wyników, infrastruktura). Jedynym elementem niewyszczególnionym w ramach celów RIS 2030 jest bezpośrednie wsparcie dla projektów IPCEI (Projekty Stanowiące Przedmiot Wspólnego Europejskiego Zainteresowania). Jest to jednak typ wsparcia często realizowany na poziomie krajowym lub/i unijnym, a regionalne działania (jak te dotyczące wodoru w C1.1) mogą pełnić funkcję komplementarną³².

Tabela 5. Analiza komplementarności Kierunków polityki w Umowie Partnerstwa dla CP1 z celami RIS 2030

Kierunki polityki w UP dla CP1		Czy pojawia się w RIS 2030	Uwagi uzupełniające
Wsparcie działalności przedsiębiorstwa	prowadzenia B+R przez konsorcja, w	Zgodny	C1.3 - Wspieranie aktywności B+R (...): Wsparcie tworzenia konsorcjów badawczych; Finansowanie badań

³² Umowa Partnerstwa do realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z dnia 30 czerwca 2022 r., Komunikat MFIPR z dnia 2 sierpnia 2022, M.P. 2022 poz. 770 [Komisja Europejska]

tym z udziałem organizacji badawczych i pozarządowych.		przemysłowych i prac rozwojowych. C1.1 i C1.2 - Finansowanie w obrębie zidentyfikowanych agend badawczych (wsparcie wdrożenia innowacji).
Wsparcie transferu technologii i wdrażania wyników prac B+R, absorpcja technologii wytworzonej przez inne podmioty.	Zgodny	C1.3 - Wsparcie procesu transferu technologii , w tym w szczególności komercjalizacji wyników prac B+R opracowanych w jednostkach naukowych. C1.1 i C1.2 - Bezpośrednie wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw prowadzące do wdrożenia innowacji .
Wsparcie infrastruktury B+R w szczególności w przedsiębiorstwach oraz publicznej infrastruktury organizacji badawczych, zwłaszcza do współpracy z przedsiębiorstwami, zgodnie z zasadami i listami strategicznymi.	Zgodny	C1.3 - Finansowanie infrastruktury B+R. C2.1 i C1.2 - Finansowanie w obrębie zidentyfikowanych agend badawczych (finansowanie infrastruktury B+R).
Wsparcie rozwoju eksportu produktów innowacyjnych.	Zgodny	C3.2 - Umiędzynarodowienie przedsiębiorstw: Wsparcie udziału w międzynarodowych targach i misjach gospodarczych, doradztwo związane z wejściem na określone rynki. C3.3 - Promocja gospodarcza i przyciąganie inwestorów. C3.1 - Wspieranie międzynarodowych sieci powiązań gospodarczych i naukowych.
Rozwój kompetencji pracowników w powiązaniu z celami inteligentnych specjalizacji na potrzeby transformacji przemysłowej, zielonej i cyfrowej.	Zgodny	C4.1 i C4.2 - Kadry nowoczesnej gospodarki: Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców i pracowników w celu dostosowania do potrzeb specjalizacji regionalnych i podregionalnych , Wsparcie edukacji i kształcenia w zakresie TIK.
Wzmacnianie powiązań klastrowych z koncentracją na klastrach, które udowodniły swoją wartość.	Zgodny	C2.4 - Profesjonalizacja usług i zwiększanie potencjału ośrodków innowacyjności: Wsparcie działań mających na celu uzyskanie statusu Krajowego Klastra Kluczowego ; Usieciowienie działań ośrodków.
Wzmocnienie potencjału sektora nauki do tworzenia innowacji w celu ich komercjalizacji: rozwój kadr, współpraca międzynarodowa, zasoby techniczne, ukierunkowanie	Zgodny	C1.3 - Wsparcie tworzenia konsorcjów badawczych ; Wsparcie procesu transferu technologii, w tym w szczególności komercjalizacji wyników prac B+R. C3.1 - Wspieranie międzynarodowych sieci powiązań

publicznych prac B+R na kluczowe obszary, podniesienie kompetencji w zakresie komercjalizacji.		gospodarczych i naukowych (udział w międzynarodowych konsorcjach) oraz C2.2 - Rozwijanie współpracy nauki z biznesem, który skupia się na komercjalizacji wiedzy, w tym wspieraniu działań regionalnych i lokalnych brokerów innowacji.
Wsparcie rozwoju nowych przedsiębiorstw opartych na nowych rozwiązaniach technologicznych i przyjaznego ekosystemu start-upowego (pre-inkubacja, inkubacja, akceleracja).	Zgodny	C1.1 i C1.2 - Wsparcie inkubacji innowacyjnych przedsiębiorstw. C3.2 - Działanie jw. dedykowane młodym przedsiębiorstwom o innowacyjnym charakterze.
Wsparcie realizacji projektów stanowiących przedmiot wspólnego, europejskiego zainteresowania (IPCEI).	Brak odniesienia	Brak bezpośredniego odniesienia. Jest to jednak cel realizowany głównie na poziomie krajowym lub/i międzynarodowym, a cele RIS np. C1.1 (wodór) oraz C3.1. (międzynarodowe sieci powiązań) mogą stanowić świetną bazę dla włączania się w takie projekty.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Umowa Partnerstwa do realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z dnia 30 czerwca 2022 r., Komunikat MFIPR z dnia 2 sierpnia 2022, M.P. 2022 poz. 770 i RIS 2030

W obecnym okresie programowania **nie wprowadzono zmian legislacyjnych, które nakazywałyby modyfikację systemu monitorowania strategii inteligentnych specjalizacji.** Kryterium monitorowania, obowiązujące już w latach 2014-2020, zostało utrzymane, jednak oczekiwania wobec regionów uległy zmianie, ponieważ **Komisja Europejska kładzie większy nacisk na skuteczność i użyteczność systemów monitorowania, a nie jedynie ich formalne istnienie.** Nowością jest kierunek, aby narzędzia monitoringu i ewaluacji pozwalały realnie mierzyć postępy w osiąganiu celów strategii oraz analizować rezultaty społeczno-gospodarcze. Komisja nie wydała jednak żadnych nowych wytycznych ani rozporządzeń w tym zakresie, a opublikowany w 2021 r. raport JRC „Assessing Smart Specialisation: Monitoring and Evaluation Systems” ma charakter rekomendacyjny, nie normatywny. W praktyce oznacza to, że regiony mają dużą swobodę w kształtowaniu swoich systemów monitorowania, ale jednocześnie **oczekuje się od nich podniesienia jakości i spójności narzędzi - tak, by wspierały proces uczenia się instytucji i stanowiły realne zaplecze dla zarządzania strategią**³³.

³³ Przegląd 05/2025: Strategie inteligentnej specjalizacji w UE, Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2025-09-23 (przyjęty 2025-07-16) [[Raport](#)], str. 41-43.

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, zatwierdzony przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r. [[Fundusze dla Wielkopolski](#)]

Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, przyjęty ze zmianami w dniu 18 września 2025 r. [[Fundusze dla Wielkopolski](#)]

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 [dalej FEW 2021-2027] został **zaprojektowany w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne regionu, w tym Regionalną Strategię Innowacji 2030**, która stanowi podstawę realizacji polityki inteligentnych specjalizacji w województwie. W części dotyczącej wsparcia badań, rozwoju i innowacji - cel szczegółowy 1.1, program wskazuje, że projekty muszą wpisywać się w regionalne inteligentne specjalizacje, a proces przedsiębiorczego odkrywania (EDP) będzie kontynuowany zgodnie z zasadami przyjętymi w strategii. Tym samym FEW 2021-2027 pełni rolę instrumentu finansowego wdrażającego kierunki i priorytety RIS 2030, zapewniając spójność pomiędzy polityką innowacyjną regionu a systemem funduszy unijnych.

Program wyodrębnia Priorytet 1 „Fundusze Europejskie dla Wielkopolskiej Gospodarki”, w tym **cel szczegółowy 1.1- rozwijanie i wzmacnianie B+R, innowacji i zaawansowanych technologii**. Wprost wskazano trzy wiązki interwencji:

- potencjał B+R podmiotów badawczych (infrastruktura i kadry),
- B+R przedsiębiorstw i konsorcjów z nauką (w tym infrastruktura),
- wzmocnienie procesu przedsiębiorczego odkrywania (EDP) w regionie.

Dla celu szczegółowego 1.1 w tabelach programu widnieje **alokacja 65 060 442 EUR**, przy braku ukierunkowania terytorialnego w tej części. To przydatne do osadzenia ambicji i wskaźników RIS³⁴.

W Szczegółowym Opisie Priorytetów FEW 2021-2027 (SZOP) podkreślono, że interwencje w ramach celu szczegółowego 1.1 służą transformacji w kierunku **Przemysłu 4.0, zielonej gospodarki oraz gospodarki o obiegu zamkniętym**. Obejmuje to m.in. wdrażanie rozwiązań cyfrowych, automatyzację, robotyzację, wykorzystanie technologii niskoemisyjnych oraz wsparcie procesów dekarbonizacji.

Ponadto SZOP jednoznacznie wskazuje, że preferowane będą projekty zgodne z RIS 2030, tj. takie, które wpisują się w regionalne inteligentne specjalizacje. W wielu działaniach w ramach celu szczegółowego 1.1 określono, że zgodność z RIS 2030 stanowi warunek dostępu lub

³⁴ Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, zatwierdzony przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r. [[Fundusze dla Wielkopolski](#)]

kryterium premiujące, zwłaszcza w przypadku projektów B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa, konsorcja naukowo-przemysłowe lub instytucje otoczenia biznesu. Ponadto w SZOP doprecyzowano, że przy ocenie projektów **punktowne będzie uwzględnienie działań zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami, innowacyjnością procesową i produktową, współpracą międzysektorową** oraz potencjałem do wdrożenia wyników B+R.

Program doprecyzowuje także, że ważnym elementem będzie **wsparcie projektów naukowych na rzecz Wielkopolskiej Doliny Wodorowej**. SZOP już konkretnie wyróżnia wsparcie dla przedsięwzięć związanych z rozwojem Doliny, w tym **projektów naukowo-badawczych, demonstracyjnych i inwestycyjnych**. Wskazuje się również na znaczenie regionalnych ekosystemów innowacji oraz współpracy nauki i biznesu³⁵.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030 r.); Załącznik do Uchwały nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 (M.P. 2017 poz. 260) [Monitor Polski]

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) to główna strategia średniookresowego rozwoju kraju, wyznaczająca ramy dla wszystkich pozostałych strategii sektorowych i regionalnych. Celem głównym Strategii jest: **Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym**. Rozwinięta została w trzech **celach szczegółowych**:

1. **Trwały wzrost gospodarczy oparty na wiedzy, danych i innowacjach** - filar ten jest najściślej powiązany z RIS 2030. Wzrost globalnej konkurencyjności polskiej gospodarki ma opierać się na reindustrializacji i wzroście innowacyjności przemysłu, który stanowi główne źródło nakładów na B+R. Kluczowe działania obejmują wzmacnianie sektora MŚP, poprawę warunków dla przedsiębiorczości, rozwój eksportu produktów wysokich technologii oraz zwiększenie krajowych inwestycji i umiędzynarodowienia polskich firm.
2. **Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony** - wskazuje na konieczność niwelowania różnic rozwojowych między regionami, szczególnie między metropoliami a obszarami peryferyjnymi. Należy więc podnieść skuteczność i jakość wdrażanych polityk regionalnych oraz wzmocnić lokalne przewagi konkurencyjne w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe.

³⁵ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, przyjęty ze zmianami w dniu 18 września 2025 r. [[Fundusze dla Wielkopolski](#)]

3. **Skuteczne państwo i instytucje rozwoju** - odnosi się do zwiększenia efektywności zarządzania politykami publicznymi, lepszej koordynacji międzyresortowej oraz rozwoju partnerstw publiczno-prywatnych.

Tabela 6 Analiza korelacji dla celów SOR i celów RIS 2030

	Trwały wzrost gospodarczy oparty na wiedzy, danych i innowacjach	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Skuteczne państwo i instytucje rozwoju
1. Zwiększenie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce	+++	+	+
2. Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji	+++	+	+++
3. Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości	+++	+	+
4. Kadry nowoczesnej gospodarki	+++	+	+
5. Rozwój obszarów inteligentnych specjalizacji regionalnych i podregionalnych oraz kluczowych technologii wspomagających	+++	+++	++
6. Zrównoważony rozwój regionu	++	+++	+

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030 r.); Załącznik do Uchwały nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 (M.P. 2017 poz. 260) oraz RIS 2030.

Obecnie trwają prace nad opracowaniem aktualizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju - Strategii Rozwoju Polski do 2035 - aktualnie projekt Strategii przekazano do konsultacji publicznych.

Motywy przewodnim projektu Strategii poddanego konsultacjom społecznym jest poszukiwanie nowej równowagi między:

- konkurencyjnością gospodarki, czyli jej zdolnością do utrzymania wysokiego wzrostu gospodarczego,
- spójnością społeczną i terytorialną, czyli dbałość o dobrą jakość życia wszystkich obywateli niezależnie od ich miejsca zamieszkania,
- bezpieczeństwem kraju, rozumianym nie tylko jako siła militarna, ale także odporność społeczeństwa i instytucji państwa na sytuacje kryzysowe.

Strategia określa trzy główne cele dla polityki rozwoju państwa w najbliższej dekadzie oraz jeden cel horyzontalny:

- Cel 1: Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich
- Cel 2: Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu
- Cel 3: Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa
- Cel horyzontalny: Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej³⁶.

Pierwszy z celów projektu strategii jest przede wszystkim domeną polityki społecznej i migracyjnej, dlatego **pokrycie z RIS 2030 jest naturalnie niskie**. Dotyczy maksymalizacji aktywności zawodowej, w tym osób starszych, rodziców, osób z niepełnosprawnościami. **Cel RIS C4, skupiający się na podnoszeniu kompetencji, może być kluczowym narzędziem dla adaptacji do zmian poprzez przekwalifikowanie i aktywizację tych grup.**

Cel drugi jest w pełni komplementarny i zbieżny z misją i rolą RIS 2030. RIS wspiera przejście od konkurencji kosztami pracy do konkurencji innowacyjnością, jakością i wyższą wartością dodaną poprzez inwestycje w B+R (C1) i rozwój kompetencji (C4). Ponadto cel 6 RIS (Zrównoważony rozwój regionu) oraz IS "Przemysł jutra" (zeroemisyjność, wodór) realizują wymóg poszanowania dla środowiska i klimatu oraz obniżenia emisyjności polskiej gospodarki. RIS 2030 tworzy także ekosystem (C2) i koncentruje zasoby (Cel Horyzontalny: Rozwój obszarów IS (...)), aby umożliwić Wielkopolsce włączanie się w globalne łańcuchy wartości (C3), co jest kluczowe dla budowania konkurencyjnej gospodarki.

Cel trzeci wprowadza nowe, szerokie wymiary bezpieczeństwa, które tylko częściowo pokrywają się z celami RIS 2030 – Cel RIS C3 (Globalne Łańcuchy) i IS „Wyspecjalizowane procesy logistyczne” wzmacniają odporność logistyczną. IS "Rozwój oparty na ICT" oraz IS "Przemysł jutra" wspierają modernizację i budowę systemu ochrony infrastruktury krytycznej i wzmacnianie cyberbezpieczeństwa.

Podsumowując RIS 2030 jest w całości poświęcona realizacji Celu 2 ww. strategii. Najmniejsza zbieżność występuje przy Celu 1 (Demografia), co jest naturalne, gdyż jest to domena polityki społecznej i zdrowotnej migracyjnej, a nie innowacyjnej. Można jednak wskazać, że RIS 2030 działa tutaj jako instrument adaptacji poprzez aktywizację zawodową (C4). **RIS wnosi także pewne kluczowe technologiczne i instytucjonalne wsparcie do nowego, planowanego szerokiego Celu 3 (Bezpieczeństwo i Odporność),** szczególnie w obszarze cyberbezpieczeństwa i krajowych łańcuchów dostaw.

Z dostępnych informacji wynika jednak, że konsultacje społeczne prowadzone przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej mogą nadać projektowi Strategii ostatecznie inny kształt. Do informacji podano, że wpłynęło ok. 800 uwag do treści dokumentu³⁷.

³⁶ Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. - projekt do konsultacji publicznych [[Gov.pl](https://gov.pl)]

³⁷ Bankier.pl, Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. Rząd dostał 800 uwag w konsultacjach społecznych, dostęp na 30.10.2025 [[strona](#)]

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*, Załącznik do uchwały nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. [gov.pl]

Od uchwalenia RIS 2030 pojawiła się aktualizacja Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Nowa Strategia jest kontynuacją wcześniejszej strategii, ale **mocniej osadza rozwój kapitału ludzkiego w kontekście transformacji cyfrowej, zielonej i demograficznej, a także w ramach Europejskiego Filaru Praw Socjalnych i Krajowego Planu Odbudowy**. Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Cel główny uzupełniają cztery cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jednoznacznie wskazuje, że **cyfryzacja jest niezbędnym elementem realizacji jej celów**. Głównym celem cyfryzacji jest **ułatwienie dostępu obywateli do świadczeń z zakresu polityki socjalnej, rodzinnej i zdrowotnej poprzez udostępnianie e-usług publicznych oraz cyfryzację wewnętrznych procesów administracyjnych**. Pełne wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań jest jednak uwarunkowane podniesieniem kompetencji cyfrowych społeczeństwa oraz wzrostem świadomości na temat korzyści płynących z ich użycia.

W ramach rozwoju potencjału ludzkiego, Strategia kładzie nacisk na kilka kluczowych działań: **stworzenie infrastruktury równego dostępu do informacji sektora publicznego oraz zapewnienie szerokopasmowego Internetu w placówkach edukacyjnych**. Ponadto, **istotne jest zapewnienie wyposażenia i infrastruktury dla unowocześnienia systemu edukacji, w tym podnoszenie kompetencji TIK** zarówno wśród uczniów, jak i nauczycieli, poprzez włączenie edukacji cyfrowej do procesu kształcenia formalnego. Równolegle, Strategia akcentuje rozwój systemów informacyjnych w ochronie zdrowia, w tym rozwój e-zdrowia i wprowadzenie elektronicznej dokumentacji medycznej. Wszystkie te inicjatywy wspierane są przez kampanie edukacyjno-informacyjne, mające na celu upowszechnienie korzyści z technologii cyfrowych oraz kierowanie dedykowanych szkoleń do osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem cyfrowym³⁸.

³⁸ Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*, Załącznik do uchwały nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. [gov.pl]

RIS 2030, skupiając się na innowacjach, działa jako gospodarczy i technologiczny filar realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego w Wielkopolsce. Cel C4 RIS 2030 jest bezpośrednio powiązany z celem głównym Strategii, a Inteligentne Specjalizacje stanowią obszary wdrożenia cyfryzacji usług publicznych i zdrowotnych, co jest kluczowe dla osiągnięcia celów społecznych i spójności. Poniższa tabela wskazuje szczegółowe powiązania celów szczegółowych Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 z celami RIS 2030

Tabela 7 Analiza komplementarności celów szczegółowych Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 z celami RIS 2030

Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Czy pojawia się w RIS 2030	Uwagi uzupełniające
Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.	Zgodny	Cel C4 Kadry nowoczesnej gospodarki - jest mechanizmem dopasowania kompetencji (w tym TIK) do potrzeb Inteligentnych Specjalizacji. Obejmuje to zarówno uczniów, nauczycieli, jak i kształcenie ustawiczne dorosłych.
Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.	Zgodny	IS „Nowoczesne technologie medyczne” - bezpośrednio wspiera unowocześnianie systemu opieki zdrowotnej w zakresie infrastruktury badawczej i rozwoju innowacyjnej diagnostyki i leczenia.
Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.	Zgodny	Cel C1 Zwiększenie aktywności innowacyjnej (...) - generuje popyt na innowacyjne miejsca pracy, przy czym cel C4 Kadry nowoczesnej gospodarki skupia się na dostarczaniu wykwalifikowanych kadr.
Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.	Niska zgodność	IS „Rozwój oparty na ICT” - wspiera rozwój aplikacji, usług i systemów ICT służących poprawie jakości życia, w tym rozwój e-usług publicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 i RIS 2030

STRATEGIA PRODUKTYWNOŚCI 2030

Ministerstwo Rozwoju i Technologii, *Strategia Produktyności 2030*, Uchwała nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r. [gov.pl]

W procesie tworzenia RIS 2030 uwzględniony został jeszcze projekt Strategii Produktywności. Dokument ten został objęty analizą spójności ze strategiami wyższego rzędu i uwzględniony w tabeli powiązań celów RIS 2030 z dokumentami krajowymi. Obecnie, po przyjęciu ostatecznej wersji strategii, **zmianie uległa m.in. jej struktura kierunków interwencji, co wymaga ponownego odniesienia się do niej przy aktualizacji RIS 2030 i aktualizacji wspomnianej tabeli spójności.**

Ma ona na celu progresywny, zrównoważony i inkluzywny wzrost produktywności oparty na wykorzystaniu wiedzy oraz nowych technologii, zwłaszcza cyfrowych. **Strategia ta jest bezpośrednią odpowiedzią na trzy kluczowe globalne makrotrendy:**

- dążenie do neutralności klimatycznej,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym
- oraz zaawansowaną cyfryzację, w tym transformację w kierunku Przemysłu 4.0.

Adaptacja polskich przedsiębiorstw do tych trendów jest warunkiem niezbędnym do utrzymania i poprawy ich pozycji konkurencyjnej na arenie międzynarodowej; brak dostosowania grozi przestarzałością metod produkcji i utratą atrakcyjności wytwarzanych w Polsce produktów. Strategia Produktywności ma ambicję **skupić w Polsce najbardziej przychodowe ogniwa łańcucha produkcji, przede wszystkim w obszarze badań i rozwoju (B+R)**, co ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia zależności polskiej gospodarki od zewnętrznych decyzji inwestycyjnych i operacyjnych.

Przedsiębiorcy mogą liczyć na bezpośrednie wsparcie finansowe w procesie transformacji cyfrowej, obejmujące np. zakup robotów i szkolenia pracowników, a także na dostęp do rozwijającego się ekosystemu wsparcia, który obejmuje edukację cyfrową, dostęp do danych, a także działalność klastrów przemysłowych i instytucji otoczenia biznesu. Dodatkowo, strategia **wzmacnia ochronę i wykorzystanie własności intelektualnej przedsiębiorstw** poprzez podnoszenie świadomości o ekonomicznym potencjale tych praw, uregulowanie zasad patent pooling (tworzenia wzajemnie uzupełniających się zasobów praw) oraz wspieranie umiędzynarodowienia polskich innowacji³⁹.

Strategia Produktywności jest silnie komplementarna z RIS 2030, ponieważ RIS w swoich celach jest w zasadzie regionalnym planem operacyjnym dla osiągnięcia krajowych priorytetów produktywności. Komplementarność wynika z bezpośredniego odzwierciedlenia trzech kluczowych makrotrendów Strategii Produktywności w RIS 2030:

- Dążenie do neutralności klimatycznej i gospodarka o obiegu zamkniętym: Te priorytety są wbudowane w **Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu** oraz **wybrane IS** (m.in. Biorosuwce i żywność dla świadomych konsumentów, Wnętrza Przyszłości, Przemysł jutra), za pośrednictwem których promuje ekoinnowacje i efektywność surowcową. Inwestycje w ramach tych specjalizacji koncentrują się na kluczowych procesach GOZ, takich jak upcykling, recykling, optymalizacja procesów oraz efektywne zagospodarowanie odpadów i zrównoważone materiały.

³⁹ Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Rada Ministrów przyjęła Strategię Produktywności 2030, dostęp na 30.10.2025 [[strona](#)]

- Wzmacnianie Ekosystemu, B+R i Własności Intelktualnej: RIS aktywnie wspiera ambicję Strategii Produktywności, aby skupić najbardziej przychodowe ogniwa łańcucha (B+R). Cel **C1 Zwiększanie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce** finansuje B+R, a Cel **C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji** wzmacnia działalność klastrów i IOB, które mają podnosić świadomość o własności intelektualnej i wspierać transfer wiedzy. Umiedzynarodowienie polskich innowacji, podkreślone w Strategii Produktywności, jest realizowane bezpośrednio przez Cel **C3 Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości**.
- Zaawansowana Cyfryzacja i Przemysł 4.0: RIS 2030 realizuje ten trend poprzez **Cel Horyzontalny: Rozwój obszarów IS (...)**, w tym IS "Przemysł jutra". Strategia Produktywności zakłada bezpośrednie wsparcie finansowe, a RIS jest mechanizmem, który dostarcza te środki przedsiębiorstwom z regionu m.in. w ramach Celu **C1 Zwiększanie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce** oraz szkoli kadry do ich obsługi w ramach Celu **C4 Kadry nowoczesnej gospodarki**.

ZINTEGROWANA STRATEGIA UMIEJĘTNOŚCI 2030 I STRATEGIA „WIELKOPOLSKA EDUKACJA”

Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 - część ogólna*, przyjęta w dniu 25 stycznia 2019 r. [gov.pl]

Strategia Wielkopolska edukacja 2023-2030, przyjęta uchwałą nr 6386/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 31 marca 2023 r. [[BIP](#)]

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 jest krajowym dokumentem strategicznym określającym **kierunki polityki państwa w zakresie rozwoju umiejętności w perspektywie uczenia się przez całe życie**. Powstała w odpowiedzi na zobowiązania wynikające z Umowy Partnerstwa z 2017 r. i stanowi narzędzie koordynacji działań edukacyjnych, zawodowych i społecznych na poziomie krajowym i regionalnym⁴⁰.

Wyznaczono sześć priorytetów w zakresie rozwoju umiejętności:

1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności.
3. Zwiększanie udziału pracodawców w rozwoju i lepszym wykorzystaniu umiejętności.
4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności.

⁴⁰ Ministerstwo Edukacji Narodowej, Część ogólna ZSU 2030, dostęp na 30.10.2025 [[strona](#)]

5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności.
6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności⁴¹.

Strategia „Wielkopolska edukacja 2023-2030” to regionalny dokument strategiczny ukierunkowany na rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmacnianie kompetencji, umiejętności i innowacyjności mieszkańców regionu. Strategia kładzie szczególny nacisk na powiązanie systemu edukacji z potrzebami rynku pracy oraz gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach.

W kontekście **Regionalnej Strategii Innowacji RIS 2030**, dokument ten pełni funkcję komplementarną - wspiera budowę ekosystemu sprzyjającego innowacjom poprzez:

- rozwój **kompetencji przyszłości**, niezbędnych dla transformacji w kierunku przemysłu 4.0,
- wspieranie **współpracy nauki, edukacji i biznesu**, w tym tworzenie regionalnych partnerstw edukacyjnych i sektorowych rad ds. kompetencji,
- upowszechnianie **edukacji dualnej i praktycznej**, umożliwiającej lepsze dopasowanie kwalifikacji do potrzeb przedsiębiorstw innowacyjnych,
- promocję **postaw przedsiębiorczych i kreatywnych**, zwłaszcza wśród młodzieży i studentów,
- rozwój kompetencji związanych z **zieloną i cyfrową transformacją** oraz wzmacnianie potencjału szkół i uczelni w zakresie kształcenia dla inteligentnych specjalizacji regionu⁴².

W kontekście aktualizacji **RIS 2030**, strategia ta stanowi ważne odniesienie dla obszarów związanych z **kapitałem ludzkim, edukacją innowacyjną i współpracą międzysektorową**, wskazując kierunki integracji polityki edukacyjnej z rozwojem innowacji i technologii w regionie.

„Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 i regionalna Strategia „Wielkopolska Edukacja” są komplementarne wobec RIS 2030, ponieważ stanowią programowy i kadrowy filar realizacji celów Regionalnej Strategii Innowacji. Najsilniejsze sprzężenie omawianych dokumentów następuje na poziomie Celu **C4 Kadry nowoczesnej gospodarki**. Cel ten realizuje kluczowe priorytety: **podnoszenie poziomu kompetencji cyfrowych i upowszechnianie kultury uczenia się przez całe życie**. Realizacja tego celu gwarantuje, że region posiada kadrę zdolną do obsługi i rozwijania innowacji technologicznych, co jest niezbędne dla transformacji w kierunku Przemysłu 4.0 i Zielonego Ładu. Strategie edukacyjne realizowane są również poprzez Cel **C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji** poprzez wzmacnianie współpracy między edukacją, nauką a biznesem. Ponadto, akcent na rozwój przedsiębiorczości, edukację dualną i praktyczną (założenia Strategii „Wielkopolska Edukacja”) bezpośrednio stymuluje Cel **C1 Zwiększenie**

⁴¹ Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 - część ogólna*, przyjęta w dniu 25 stycznia 2025 r. [gov.pl]

⁴² Strategia Wielkopolska edukacja 2023-2030, przyjęta uchwałą nr 6386/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 31 marca 2023 r. [[BIP](#)]

aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce, ponieważ promuje postawy niezbędne do zakładania i rozwijania innowacyjnych firm.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030, STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO 2030 I STRATEGIA ROZWOJU WIELKOPOLSKI WSCHODNIEJ 2040

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030; Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. (M. P. z 2019 r. poz. 1060) [[Monitor Polski](#)]

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030, przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r. [[BIP](#)]

Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040, przyjęta uchwałą nr 5895/2022 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 1 grudnia 2022 r. [[BIP](#)]

W momencie opracowywania RIS 2030 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz wojewódzka Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 były podstawą odniesienia. Oba dokumenty **zostały uchwalone i obowiązywały przed opracowaniem RIS 2030 i nie były dotychczas aktualizowane**. W związku z tym **RIS 2030 powstała w pełnej zgodności z ich zapisami, celami i priorytetami**. RIS wykorzystuje je jako horyzontalny punkt odniesienia - zarówno w warstwie priorytetów terytorialnych, jak i w mechanizmach interwencji oraz instytucjonalnej jakości. Jednocześnie warto zaznaczyć, że trzecia analizowana strategia, dotycząca obszaru wschodniej części Wielkopolski, została opracowana po przyjęciu RIS 2030, co oznacza, że nie mogła stanowić podstawy dla jej kreacji. W dalszej części analizy przedstawiona zostanie zgodność RIS 2030 z celami krajowej i wojewódzkiej strategii, a następnie w przypadku strategii dla Wielkopolski Wschodniej - zostanie dokonana jej przeglądowa ocena.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR) 2030 jest kluczowym dokumentem określającym ramy polityki terytorialnej i regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku. Strategia ta rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), koncentrując się na filarze „rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Dla regionalnych strategii innowacji dokument ten stanowi horyzontalne odniesienie w zakresie priorytetów rozwojowych, terytorializacji interwencji oraz koniecznej spójności z innymi politykami sektorowymi. KSRR 2030 jest bezpośrednim instrumentem koordynacji polityki regionalnej rządu i samorządów wojewódzkich, a jego założenia determinują alokację środków publicznych i funduszy europejskich w ramach nowej perspektywy finansowej.

KSRR 2030 formułuje trzy cele szczegółowe polityki regionalnej, które bezpośrednio przekładają się na agendę innowacyjną regionów, oraz identyfikuje siedem kluczowych wyzwań rozwojowych, z którymi mierzyć się muszą województwa.

Cele szczegółowe KSRR 2030:

1. **Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.**
2. **Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych poprzez ukierunkowane inwestycje i działania strukturalne.**
3. **Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.**

Natomiast kluczowe wyzwania rozwojowe dla regionów w kontekście innowacyjności to:

- Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek. (Wyzwanie 4)
- Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska. (Wyzwanie 1)
- Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego. (Wyzwanie 3)
- Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych (Wyzwanie 7)⁴³.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku (SRWW) stanowi główną oś programowania regionalnej polityki rozwoju, **koordynując cele unijne i krajowe z potrzebami oraz potencjałem regionu**. To dokument wyższego rzędu wobec RIS 2030, która jest jej szczegółową sub-strategią sektorową w obszarze innowacji i konkurencyjności. Strategia jest kluczowa dla zapewnienia spójności wewnętrznej RIS 2030 oraz jej zrównoważonego charakteru.

Strategia wojewódzka opiera się na idei **Wielkopolski – regionu silnego, inteligentnego i przyjaznego, koncentrując się na wzroście gospodarczym bazującym na wiedzy i zasadzie zrównoważonego rozwoju**.

Tabela poniżej prezentuje zestawienie wybranych celów operacyjnych SRWW wraz z odniesieniem do odpowiadających im celów RIS 2030. Uwzględniono wyłącznie te obszary, w których istnieje bezpośrednie powiązanie tematyczne lub instrumentacyjne między obiema strategiami.

Tabela 8 Analiza komplementarności celów SRWW oraz celów RIS 2030

Cele Operacyjne SRWW			Uzasadnienie realizacji przez RIS 2030
CS 1 - Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców			
Cel Operacyjny 1.1:	Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu. (Rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki i biznesu, Rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu, profesjonalizacja usług IOB,		Kluczowy cel RIS. Jest wypełniany przez Cel Horyzontalny: Rozwój obszarów inteligentnych specjalizacji oraz Cel Strategiczny C1 (Zwiększenie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce). Realizowane wprost także przez C2 (Rozwój regionalnego

⁴³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030; Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. (M. P. z 2019 r. poz. 1060) [[Monitor Polski](#)]

Cele Operacyjne SRWW	Uzasadnienie realizacji przez RIS 2030
Reindustrializacja regionalnej gospodarki, Rozwój sektora rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, Zwiększanie innowacyjności i umiędzynarodowienia MŚP)	ekosystemu innowacji), który skupia się na profesjonalizacji IOB, wsparciu klastrów i tworzeniu konsorcjów badawczych oraz C3 (Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości), który promuje eksport produktów innowacyjnych i wspiera działania MŚP na rynkach zagranicznych. Wszystkie IS są mechanizmem realizacji tego celu.
Cel Operacyjny 1.3: Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy (Poprawa jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy, Wzrost kompetencji osób dorosłych i ich udziału w kształceniu ustawicznym, Nowoczesna infrastruktura dla edukacji, w tym TIK)	Wypełniany przez Cel Strategiczny C4: Kadry nowoczesnej gospodarki . RIS zakłada rozwój kompetencji i kształcenia w dostosowaniu do potrzeb rynku pracy i wymagań Inteligentnych Specjalizacji.
CS 2 - Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	
Cel Operacyjny 2.1: Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie (Wzmacnianie potencjału demograficznego i funkcji rodziny, Rozwój srebrnej gospodarki, Wzrost atrakcyjności osiedleńczej regionu, Promocja zdrowego stylu życia, rozwój opieki i infrastruktury zdrowotnej)	Wypełniany przez Cel Horyzontalny: Rozwój obszarów IS (...) . Ponadto IS "Nowoczesne technologie medyczne" jest bezpośrednią odpowiedzią na potrzebę rozwoju innowacyjnych usług medycznych i infrastruktury zdrowotnej. RIS finansuje technologie (diagnostyka, terapia), które podnoszą jakość opieki, co jest kluczowym elementem Rozwoju Wielkopolski świadomego demograficznie.
Cel Operacyjny 2.3: Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu (Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych, Wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury, Rozwój przemysłu czasu wolnego)	Wypełniany przez Cel Strategiczny C4: Kadry nowoczesnej gospodarki . Cel ten jest wprost ukierunkowany na rozwój kompetencji i postaw innowacyjnych (w tym przedsiębiorczości), które stanowią esencję kapitału społecznego w kontekście innowacyjności.
CS 3 - Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski	
Cel Operacyjny 3.2: Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski (Zwiększanie i ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości, Poprawa jakości powietrza, Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami, Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu, w tym zasobów leśnych oraz zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego, Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa, Kształtowanie świadomości i postaw	Wypełniany przez Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu oraz Cel C1.1 (Gospodarka zeroemisyjna). RIS promuje zielone inwestycje, ekoinnowacje (np. IS Biosurowce: zagospodarowanie odpadów, biogospodarka) i redukcję kosztów środowiskowych.

Cele Operacyjne SRWW	Uzasadnienie realizacji przez RIS 2030
ekologicznych społeczeństwa, wzmacnianie bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego)	
Cel Operacyjny 3.3: Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej (Zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym OZE i wodoru, Optymalizacja gospodarowania energią, Zapewnienie stabilnych dostaw paliw i energii)	Wypełniany przez Cel C1.1: Gospodarka zeroemisyjna oraz IS "Przemysł jutra" . RIS koncentruje się na technologicznym wymiarze celu: wykorzystanie OZE, wodoru, inteligentne sieci, technologie magazynowania energii, optymalizacja gospodarki energetycznej.
CS 4 - Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem	
Cel Operacyjny 4.1: Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług (Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach, Wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych, Rozwój współzarządzania, z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej)	Wypełniany przez Cel C3.3: Promocja gospodarcza i przyciąganie inwestorów - w zakresie rozwoju kompetencji i współpracy samorządów lokalnych w ramach programów promocji gospodarczej.
Cel Operacyjny 4.2: Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju (Wzmacnianie instrumentów programowych i doskonalenie systemów wdrażania, Rozwój instrumentów terytorialnych, Budowanie pozytywnego wizerunku oraz umacnianie rangi i rozwijanie, współpracy regionu na arenie międzynarodowej)	Wypełniany przez Cel C3: Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości - jest bezpośrednim narzędziem realizacji celu budowania rangi i współpracy międzynarodowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030, przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r. oraz RIS 2030

Kierunki rozwoju przyjęte w strategii wojewódzkiej koncentrują się wokół budowy nowoczesnej, innowacyjnej i zrównoważonej gospodarki oraz wzmacniania kapitału ludzkiego i społecznego - co stanowi trzon celów RIS 2030.

Dokument wskazuje, że rozwój Wielkopolski powinien opierać się na **transformacji gospodarki w kierunku wiedzy i technologii**, w tym cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji procesów produkcyjnych, rozwoju handlu elektronicznego oraz wdrażaniu koncepcji **Przemysłu 4.0**. Ważnym elementem tej transformacji jest wspieranie **inteligentnych specjalizacji regionu**, które mają podnosić poziom zaawansowania technologicznego i konkurencyjności gospodarki. Strategia akcentuje rolę **współpracy nauki i biznesu**, tworzenia ekosystemów innowacji oraz wzmacniania instytucji otoczenia biznesu i inicjatyw klastrowych. Podkreśla również znaczenie rozwoju **ekotechnologii**, gospodarki o obiegu zamkniętym, nisko- i zeroemisyjnej produkcji, a także nowoczesnych rozwiązań w sektorach energetyki i rolnictwa, w tym **smart farming**.

W kontekście społecznym Strategia zwraca uwagę na konieczność **rozwijania kapitału ludzkiego**, kompetencji cyfrowych i proinnowacyjnych, a także na kształtowanie postaw sprzyjających kreatywności i współpracy. Wskazuje, że **rewolucja przemysłowa 4.0** wymaga zmian w systemie edukacji, rynku pracy i organizacji działalności gospodarczej, a przyszła konkurencyjność regionu będzie zależeć od zdolności do uczenia się i adaptacji do nowych technologii.

W wymiarze przestrzennym i terytorialnym dokument akcentuje znaczenie **równowagi regionalnej** - rozwój ośrodków metropolitalnych, w tym Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, powinien iść w parze ze wzmacnianiem potencjałów obszarów peryferyjnych i średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Ważnym wątkiem jest również **transformacja Wielkopolski Wschodniej**, rozumiana jako przejście od gospodarki opartej na węglu do gospodarki niskoemisyjnej, wykorzystującej odnawialne źródła energii, wodór i technologie zielone. Proces ten ma wymiar nie tylko energetyczny, ale również społeczno-gospodarczy, obejmujący rekultywację terenów pokopalnianych, rozwój nowych branż, wsparcie rynku pracy i edukacji⁴⁴.

Nowa **Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040**, uchwalona już po przyjęciu RIS 2030, wprowadza doprecyzowanie kierunków transformacji subregionu, wynikającej z jego szczególnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Dokument stanowi reakcję na wyzwania związane z odchodzeniem od gospodarki węglowej i definiuje wizję nowego modelu rozwoju opartego na wiedzy, innowacjach i zielonych technologiach.

Dokument silnie akcentuje proces transformacji gospodarczej Wielkopolski Wschodniej, ukierunkowanej na **rozwój nowych branż oraz modernizację istniejących sektorów w duchu zielonej i cyfrowej gospodarki**. Jednym z kluczowych wątków jest tu promocja rozwiązań **Przemysłu 4.0 i 5.0, wdrażanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK)** w przedsiębiorstwach, a także **rozwój rodzimych firm tworzących rozwiązania cyfrowe**. Strategia kładzie nacisk na systemowe **wsparcie innowacyjnych mikro- i małych przedsiębiorstw, rozwój kompetencji pracowników oraz budowanie potencjału w zakresie badań i rozwoju**.

Kluczowym punktem odniesienia dla RIS 2030 jest w Strategii wątek **inteligentnych specjalizacji Wielkopolski Wschodniej, które zostały wyodrębnione jako cztery strategiczne obszary**:

- odnawialne źródła energii i technologie wodorowe,
- turystyka,
- logistyka,
- produkcja zdrowej żywności.

To właśnie te specjalizacje stanowią rdzeń wizji transformacyjnej subregionu. Mają wspierać rozwój gospodarczy oparty na wiedzy, technologii i współpracy między nauką, biznesem i samorządem w ramach tzw. poczwórnej helisy. Strategia zakłada ich **elastyczne**

⁴⁴ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030, przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r. [BIP]

monitorowanie i aktualizację w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania, co spójne jest z filozofią RIS 2030 i mechanizmem jego wdrażania.

W wymiarze społecznym i kapitałowym Strategia podkreśla znaczenie transformacji społecznej i rozwoju kapitału ludzkiego jako fundamentów modernizacji gospodarki. Akcentuje potrzebę podnoszenia kwalifikacji, tworzenia nowych miejsc pracy w branżach przyszłości oraz przeciwdziałania depopulacji poprzez zwiększanie atrakcyjności regionu i jakość życia mieszkańców⁴⁵.

Warto zauważyć, że **RIS 2030 już w momencie przyjęcia zakładał sprawiedliwą transformację obszarów objętych restrukturyzacją gospodarczą, w tym Wielkopolski Wschodniej, poprzez wspieranie powstawania nowych sektorów gospodarki, wdrażanie niskoemisyjnych technologii oraz rozwój innowacji w obszarach takich jak energia odnawialna, logistyka i biotechnologie**. Tym samym, kierunki wyznaczone w Strategii Rozwoju Wielkopolski Wschodniej nie stanowią dla RIS 2030 nowego impulsu, lecz raczej potwierdzają trafność wcześniejszych założeń i wzmacniają ich znaczenie w wymiarze terytorialnym.

KRAJOWE INTELIGENTNE SPECJALIZACJE

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Krajowe Inteligentne Specjalizacje - „Szczegółowy opis”, wersja 7. Obowiązuje od 2021-01-01 [gov.pl]

Koncepcja inteligentnych specjalizacji stanowi podejście ukierunkowane na pobudzanie wzrostu gospodarczego oraz wzmacnianie konkurencyjności kraju poprzez koncentrację inwestycji publicznych i prywatnych na badaniach, rozwoju i innowacjach. Inteligentne specjalizacje, identyfikowane na poziomie krajowym i regionalnym, wskazują priorytetowe obszary będące istniejącymi lub kształtującymi się przewagami konkurencyjnymi, umożliwiającymi skuteczną konkurencję na rynkach zewnętrznych oraz odpowiadanie na kluczowe wyzwania społeczno-gospodarcze i środowiskowe. Na inteligentnych specjalizacjach koncentruje się wsparcie w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych.

Krajowe Inteligentne Specjalizacje (KIS) wyznaczają priorytetowe obszary w zakresie B+R+I, odnoszące się do aktualnych trendów rozwojowych oraz wyzwań społeczno-gospodarczych i środowiskowych, stanowiące podstawę długofalowego rozwoju gospodarczego kraju. KIS funkcjonują jako system współpracy przedsiębiorstw, jednostek naukowych, administracji publicznej i organizacji pozarządowych, oparty na partycypacyjnym procesie identyfikacji najbardziej perspektywicznych kierunków rozwoju. System ten, obejmujący proces przedsiębiorczego odkrywania, monitorowanie i ewaluację, podlega bieżącej aktualizacji

⁴⁵ Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040, przyjęta uchwałą nr 5895/2022 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 1 grudnia 2022 r. [[BIP](#)]

i weryfikacji, tak aby dostosowywać się do zmieniających się uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, regulacyjnych oraz postępu technologicznego i naukowego⁴⁶.

Nowa lista KIS obowiązuje od 13 lutego 2023 roku. Należą do nich:

- KIS 1. zdrowe społeczeństwo
- KIS 2. nowoczesne rolnictwo, leśnictwo i żywność
- KIS 3. zrównoważone (bio)produkty, (bio)procesy i środowisko
- KIS 4. zrównoważona energia
- KIS 5. inteligentne budownictwo zeroemisyjne
- KIS 6. transport przyjazny środowisku
- KIS 7. gospodarka o obiegu zamkniętym
- KIS 8. zaawansowane materiały i nanotechnologia
- KIS 9. elektronika i fotonika
- KIS 10. technologie informacyjne, komunikacyjne oraz geoinformacyjne
- KIS 11. automatyzacja i robotyka
- KIS 12. przemysły kreatywne
- KIS 13. Innowacyjne technologie morskie⁴⁷.

Krajowe Inteligentne Specjalizacje odnoszą się do priorytetowych obszarów innowacji w skali kraju i stanowią punkt odniesienia dla polityk regionalnych, jednak ich rola wobec RIS ma charakter przede wszystkim komplementarny, a nie determinujący. Regionalna Strategia Innowacji obejmuje własny, wypracowany na poziomie województwa zestaw Inteligentnych Specjalizacji, wynikający ze specyficznych przewag, potencjałów i potrzeb rozwojowych regionu. Jednocześnie między aktualnymi KIS a RIS 2030 występuje **wysoki poziom zgodności tematycznej** - regionalne specjalizacje wpisują się w główne kierunki rozwoju wskazane na poziomie krajowym, co umożliwia zarówno spójność interwencji, jak i efektywne korzystanie z instrumentów finansowych polityki spójności.

POLITYKA PRZEMYSŁOWA POLSKI

Ministerstwo Rozwoju , Pracy i technologii, Polityka przemysłowa Polski (2021), przyjęta 9 czerwca 2021 roku [[gov.pl](#)]

⁴⁶ Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Krajowa Inteligentna Specjalizacja, Koncepcja, dostęp na: 12.12.2025 [[strona](#)]

⁴⁷ Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, *Krajowe Inteligentne Specjalizacje* - „Szczegółowy opis”, wersja 7. Obowiązuje od 2021-01-01 [[gov.pl](#)]

Polityka Przemysłowa Polski, przyjęta w 2021 roku, stanowi odpowiedź krajową na Europejską Strategię Przemysłową i jej aktualizację. Dokument wpisuje się w unijny kierunek transformacji gospodarczej, łączący zieloną i cyfrową rewolucję przemysłową, ale akcentuje także potrzebę odbudowy odporności gospodarki krajowej po pandemii i w obliczu globalnych zaburzeń w łańcuchach dostaw.

Strategia określa pięć osi rozwoju przemysłu, które tworzą ramy dla kierunków krajowej polityki gospodarczej:

- **Cyfryzacja** - automatyzacja, wykorzystanie sztucznej inteligencji, Przemysł 4.0, rozwój infrastruktury cyfrowej i kompetencji cyfrowych.
- **Zielona transformacja** - dekarbonizacja przemysłu, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), gospodarka wodorowa, elektromobilność, czyste technologie.
- **Bezpieczeństwo przemysłowe** - odporność łańcuchów dostaw, suwerenność technologiczna, ochrona strategicznych sektorów i surowców.
- **Lokalizacja produkcji i rozwój eksportu** - zwiększanie udziału polskiego przemysłu w europejskich i globalnych łańcuchach wartości.
- **Kadry dla nowoczesnego przemysłu** - dostosowanie systemu edukacji do potrzeb przemysłu przyszłości, rozwój kompetencji technicznych i STEM.

W dokumencie podkreślono **znaczenie innowacji jako głównego motoru rozwoju przemysłu**, a także potrzebę integracji działań w ramach krajowego i europejskiego systemu wsparcia (**Horyzont Europa, IPCEI**). Szczególną rolę przypisano technologiom zeroemisyjnym i cyfrowym - wprost nawiązując do **koncepcji bliźniaczej transformacji (zielonej i cyfrowej), która jest również jednym z fundamentów RIS 2030**⁴⁸.

Polityka Przemysłowa Polski pozostaje w pełnej zgodności z założeniami RIS 2030, a wiele z kierunków wskazanych na poziomie krajowym zostało już wcześniej ujętych w strategii regionalnej. RIS 2030 odzwierciedla kluczowe priorytety krajowej polityki przemysłowej - rozwój kompetencji inżynierskich i technicznych, zieloną i cyfrową transformację gospodarki, wzmacnianie łańcuchów wartości oraz innowacje w obszarze OZE i technologii wodorowych. Tym samym strategia regionalna nie tylko pozostaje aktualna wobec Polityki Przemysłowej Polski, ale również stanowi jej praktyczne rozwinięcie w wymiarze terytorialnym, wzmacniając procesy modernizacji przemysłu w regionie.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040, KRAJOWY PLAN NA RZECZ ENERGII I KLIMATU NA LATA 2021-2030, POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030, PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030 ORAZ STRATEGIA NA RZECZ NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ WIELKOPOLSKA WSCHODNIA 2040

⁴⁸ Ministerstwo Rozwoju, Pracy i technologii, Polityka przemysłowa Polski (2021), przyjęta 9 czerwca 2021 roku [gov.pl]

Ministerstwo Klimatu i Środowiska, *Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*, Załącznik do uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r. [[Załącznik](#)]

Ministerstwo Aktywów Państwowych, *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030*, przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 18 grudnia 2019 [[gov.pl](#)]

Ministerstwo Środowiska, *Polityka ekologiczna państwa 2030*, Załącznik do uchwały nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. (poz. 794) [[gov.pl](#)]

Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do 2030, przyjęty uchwałą nr XXV/472/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. [[BIP](#)]

Strategia na rzecz neutralności klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040, przyjęta uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego nr 3340/2021 z dnia 11 marca 2021 r. [[BIP](#)]

Polityka Energetyczna Polski do 2040 i Polityka Ekologiczna Państwa 2030 to dokumenty strategiczne, które wyznaczają kierunki polityki państwa w obszarze energii i środowiska. Mają charakter nadrzędny i długofalowy, określają wizję, cele i ramy działań, które następnie są przekładane na instrumenty i plany wdrożeniowe – w tym Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). Obecnie trwają jednak prace nad aktualizacją tego planu - projekt nowego KPEiK „do 2030 z perspektywą do 2040 r.”

U podstawy Polityki Energetycznej znajdują się trzy filary:

- sprawiedliwa transformacja,
- zeroemisyjny system energetyczny,
- dobra jakość powietrza.

Dokument określa osiem celów szczegółowych, w tym:

- optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych,
- rozwój OZE,
- wdrożenie energetyki jądrowej,
- poprawa efektywności energetycznej,
- dywersyfikacja dostaw i rozwój infrastruktury gazowej/ropy,

Kluczowe priorytety to m.in. transformacja obszarów węglowych, rozwój nowych gałęzi przemysłu związanych z OZE i energetyką jądrową, wsparcie energetyki rozproszonej i obywatelskiej, oraz zakładany udział źródeł zeroemisyjnych w mocy zainstalowanej w 2040 r.

(ponad połowa). Dokument wskazuje też, że będzie on „wspólnym mianownikiem dla wydatkowania funduszy UE w latach 2021-2027”⁴⁹.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej tj.

1. bezpieczeństwa energetycznego,
2. wewnętrznego rynku energii,
3. efektywności energetycznej,
4. obniżenia emisyjności oraz
5. badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Wyznacza przy tym następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- -7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej⁵⁰.

Natomiast Polityka Ekologiczna Państwa to strategiczny dokument określający długofalowe kierunki działań państwa w zakresie ochrony środowiska, gospodarki zasobami i zrównoważonego rozwoju. Stanowi kontynuację wcześniejszych polityk ekologicznych, ale z silniejszym akcentem na transformację klimatyczną i efektywne wykorzystanie zasobów w perspektywie 2030 roku. Jej głównym celem jest **rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców**. Polityka koncentruje się wokół trzech celów szczegółowych i dwóch horyzontalnych:

- Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska,
- Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,

⁴⁹ Ministerstwo Klimatu i Środowiska, *Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*, Załącznik do uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r. [[Załącznik](#)]

⁵⁰ Ministerstwo Aktywów Państwowych, *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030*, przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 18 grudnia 2019 [[gov.pl](#)]

- Cele horyzontalne: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa oraz Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowisk⁵¹.

Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego to dokument regionalny określający długofalowe kierunki działań w zakresie ochrony zasobów naturalnych, poprawy jakości środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu. Stanowi rozwinięcie założeń **Polityki Ekologicznej Państwa 2030** na poziomie regionalnym i jest z nią spójny zarówno pod względem struktury celów, jak i obszarów interwencji. Dokument wyznacza szeroki zakres kierunków interwencji, które grupują się wokół dwunastu głównych celów operacyjnych. Obejmują one m.in.:

- **Ochronę klimatu i jakości powietrza** - poprzez ograniczanie emisji niskiej, poprawę efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii, inwestycje w budownictwo pasywne i energetykę rozproszoną, a także rozwój transportu niskoemisyjnego.
- **Adaptację do zmian klimatu i ochronę przed zjawiskami ekstremalnymi** - m.in. poprzez zwiększanie retencji wodnej, rozwój systemów ostrzegania i reagowania, adaptację lasów oraz zadrzewianie obszarów miejskich.
- **Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi** - budowę i modernizację infrastruktury wodno-ściekowej, ochronę przed suszą i powodzią, renaturyzację cieków i poprawę retencji.
- **Gospodarkę o obiegu zamkniętym** - obejmującą ograniczanie ilości odpadów, rozwój instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, recykling oraz promowanie produktów trwałych i nadających się do ponownego użycia.
- **Ochronę zasobów przyrodniczych i różnorodności biologicznej** - w tym rozwój zielonej infrastruktury, zalesianie, ochronę siedlisk, przeciwdziałanie gatunkom inwazyjnym i tworzenie nowych form ochrony przyrody.
- **Rozwój edukacji ekologicznej i zwiększanie świadomości środowiskowej** - poprzez kampanie informacyjne, działania lokalne, ścieżki edukacyjne i programy dla młodzieży.
- **Monitoring środowiska** - zapewnienie bieżącej oceny jakości powietrza, wód, gleb, hałasu, promieniowania i przyrody, a także skuteczny nadzór nad podmiotami korzystającymi ze środowiska⁵².

Ponadto, w kontekście polityk energetycznych i klimatycznych istotnym dokumentem regionalnym jest **Strategia na rzecz neutralności klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040**. Strategia ta stanowi rozwinięcie oraz regionalne uszczegółowienie kierunków określonych w krajowych dokumentach. Łączy zagadnienia klimatyczne i energetyczne, wyznaczając zintegrowaną ścieżkę transformacji Wielkopolski Wschodniej w kierunku neutralności

⁵¹ Ministerstwo Środowiska, *Polityka ekologiczna państwa 2030*, Załącznik do uchwały nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. (poz. 794) [gov.pl]

⁵² Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do 2030, przyjęty uchwałą nr XXV/472/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. [[BIP](#)]

klimatycznej. Strategia w ramach jednego celu strategicznego (Wielkopolska Wschodnia obszarem sprawiedliwej transformacji neutralnym dla klimatu w 2040 roku) wskazuje 3 cele szczegółowe wraz z wyszczególnionymi kierunkami działań:

- Cel szczegółowy 1: **Poziom emisji gazów cieplarnianych niższy co najmniej o 55,0% w 2030 r.**
 - Rozwój niskoemisyjnego sektora energetycznego wykorzystującego neutralne dla klimatu nośniki energii, w tym wodór
 - Rozwój gospodarki zeroemisyjnej
 - Rozwój nowoczesnego sektora biogospodarki
 - Rozwój niskoemisyjnego budownictwa
 - Osiągnięcie niskoemisyjnego transportu
 - Kształtowanie środowiska przedsiębiorczości dla rozwoju innowacyjnej zielonej gospodarki
 - Zwiększenie powierzchni terenów zieleni
- Cel szczegółowy 2: **Udział energii z OZE w całkowitym zużyciu energii zwiększony co najmniej do 32,0% w 2030 r.**
 - 2.1. Rozwój energetyki wykorzystującej energię wiatru i słońca, wody geotermalne, biomasę i biogaz
 - 2.2. Rozwój inteligentnych sieci energetycznych na potrzeby OZE
 - 2.3. Rozwój społeczności energetycznych
 - 2.4. Rozwój przemysłu OZE
- Cel szczegółowy 3: **Efektywność energetyczna większa co najmniej o 32,5% w 2030 r.**
 - Rozwój energooszczędnego budownictwa
 - Rozwój energooszczędnego przemysłu
 - Rozwój energooszczędnego transportu

Wiele z tych działań ma **bezpośrednie powiązanie z kierunkami interwencji RIS 2030**, szczególnie w zakresie **zielonej i cyfrowej transformacji, gospodarki o obiegu zamkniętym, rozwoju OZE oraz innowacji środowiskowych**. Należy zatem podkreślić, że RIS 2030 jest fundamentalnie zbieżna i komplementarna z krajowymi dokumentami i planami regionalnymi w tych obszarach tematycznych. Spójność ta wynika z ujęcia transformacji zielonej i klimatycznej jako przekrojowego, horyzontalnego priorytetu w RIS (**Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu**). Ponadto nastawienie RIS 2030 na innowacje niskoemisyjne i GOZ jest kluczowym mechanizmem wdrożeniowym tych polityk. RIS, poprzez ukierunkowanie finansowania w ramach Celu **C1 Zwiększanie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce** i **Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu** koncentruje się na rozwoju i wdrażaniu zielonych technologii. Obejmuje to innowacje w OZE oraz w efektywność energetyczną, bezpośrednio wspierając filar zeroemisyjnego systemu energetycznego.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska, *Polska Strategia Wodorowa do roku 2030*, Załącznik do uchwały nr 149 Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2021 r. (poz. 1138) [[gov.pl](#)]

Strategia rozwoju Wielkopolski wodorowej do 2030 z perspektywą do 2040 roku, przyjęta uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego nr 6498/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. [[BIP](#)]

Polska Strategia Wodorowa (PSW) to dokument strategiczny wyznaczający kierunki rozwoju krajowej gospodarki wodorowej, której nadrzędnym celem jest **osiągnięcie neutralności klimatycznej przy zachowaniu konkurencyjności gospodarki**. Zakłada stworzenie silnego, innowacyjnego sektora opartego na technologiach nisko- i zeroemisyjnych.

W strategii określono **sześć celów szczegółowych**, obejmujących:

1. wdrożenie technologii wodorowych w energetyce i ciepłownictwie,
2. wykorzystanie wodoru jako paliwa w transporcie,
3. dekarbonizację przemysłu,
4. rozwój produkcji wodoru w nowych instalacjach,
5. bezpieczny przesył, dystrybucję i magazynowanie,
6. stworzenie stabilnych ram regulacyjnych.

PSW zakłada realizację 44 działań, które przyczynią się do **dekarbonizacji gospodarki, rozwoju OZE i innowacji technologicznych**, a także budowy regionalnych „dolin wodorowych” integrujących przemysł, naukę i samorządy. Strategia wspiera różnorodne metody produkcji wodoru niskoemisyjnego - od elektrolizy po reforming biometanu z wychwytywaniem CO₂.

Do 2030 r. planuje się m.in. osiągnięcie **2 GW mocy w instalacjach do produkcji wodoru**, powstanie co najmniej **5 dolin wodorowych** i uruchomienie **ok. 1000 autobusów wodorowych**. PSW jest spójna z dokumentami krajowymi – w szczególności ze **Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Polityką Energetyczną Polski 2040** i **Krajowym planem na rzecz energii i klimatu**, stanowiąc ich rozwinięcie w zakresie technologii wodorowych⁵³.

Strategia rozwoju **Wielkopolski wodorowej** to regionalny dokument strategiczny, który rozwija założenia Polskiej Strategii Wodorowej i wpisuje się w priorytety RIS 2030 oraz Polityki Energetycznej Polski 2040. Jej głównym celem jest **zbudowanie regionalnego ekosystemu gospodarki wodorowej**, obejmującego badania, rozwój, produkcję, magazynowanie, transport i wykorzystanie wodoru w energetyce, przemyśle oraz transporcie.

⁵³ Ministerstwo Klimatu i Środowiska, *Polska Strategia Wodorowa do roku 2030*, Załącznik do uchwały nr 149 Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2021 r. (poz. 1138) [[gov.pl](#)]

Dokument zakłada rozwój **Wielkopolskiej Doliny Wodorowej** jako przestrzeni współpracy między nauką, biznesem i samorządami, której zadaniem jest wdrażanie projektów badawczo-rozwojowych, demonstracyjnych i inwestycyjnych w obszarze technologii wodorowych. Strategia określa priorytety związane z:

- rozwojem infrastruktury do produkcji i dystrybucji wodoru,
- budową łańcuchów wartości gospodarki wodorowej (od badań po komercjalizację),
- wsparciem przedsiębiorstw i start-upów działających w branży wodorowej,
- rozwijaniem kompetencji i kadr dla nowego sektora energetycznego.

Ważnym elementem strategii jest również **zrównoważony rozwój regionalny**, obejmujący przekształcenie obszarów węglowych oraz wspieranie transformacji energetycznej opartej na OZE i zielonym wodorze. Dokument traktuje gospodarkę wodorową nie tylko jako narzędzie redukcji emisji, ale też jako **motor innowacji i przewagi konkurencyjnej regionu**⁵⁴.

Strategiczna zbieżność RIS 2030 ze strategiami wodorowymi jest bardzo wysoka. Cel **C1 Zwiększanie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce** i **Cel Horyzontalny Rozwój obszarów IS (...)** finansują i ukierunkowują innowacyjne projekty B+R w zakresie technologii wodorowych, które są kluczowe dla dekarbonizacji transportu i przemysłu. Natomiast Cel **C2 Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji** wspiera rozwój Wielkopolskiej Doliny Wodorowej, budując regionalne łańcuchy wartości i partnerstwa nauka-biznes, a cel **C4 Kadry nowoczesnej gospodarki** zapewnia regionowi specjalistów niezbędnych do obsługi i rozwijania tego nowego sektora energetycznego. Ponadto rolę strategicznej ramy pełni **Cel Horyzontalny: Zrównoważony rozwój regionu**, zapewniając, że rozwój wodoru jest ekologicznie zrównoważony i wspiera Sprawiedliwą Transformację regionów.

USTAWY WYZNACZAJĄCE RAMY PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ ORAZ USTAWY NA PODSTAWIE KTÓRYCH PRZYJMOWANY JEST RIS

W ramach przeglądu uwarunkowań prawnych przeprowadzono analizę ustaw i rozporządzeń, które wyznaczają ramy prowadzenia działalności innowacyjnej oraz B+R w Polsce. Celem analizy było zidentyfikowanie zmian legislacyjnych wprowadzonych w okresie od **2020 roku do chwili obecnej**, które mogą mieć wpływ na konieczność **aktualizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski 2030 (RIS 2030)**.

Analizie poddano zarówno akty prawne **regulujące funkcjonowanie systemu innowacji i wsparcia B+R**, jak i akty **określające zasady prowadzenia polityki rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym**. Dla każdego z aktów określono, czy był aktualizowany w analizowanym

⁵⁴ Strategia rozwoju Wielkopolski wodorowej do 2030 z perspektywą do 2040 roku, przyjęta uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego nr 6498/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. [[BIP](#)]

okresie, na czym polegały wprowadzone zmiany oraz czy mają one **istotne, średnie lub marginalne znaczenie dla aktualizacji RIS 2030**.

Tabela 9 Analiza aktualizacji aktów prawnych w okresie 2020-obecnie - z zakresu ram prowadzenia działalności B+R oraz ustaw na podstawie, których wprowadzany jest RIS 2030.

Nazwa aktu prawnego	Czy dokument był aktualizowany w okresie 2020 – obecnie
Ustawy/rozporządzenia, które wyznaczają ramy prowadzenia działalności innowacyjnej i B+R w Polsce:	
Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2474), [Dziennik ustaw]	Nowa definicja inwestycji technologicznej i technologii (uwzględnia też własne rozwiązania firm); rozszerzenie kosztów, które można sfinansować (np. ochrona patentowa, doradztwo); nowe zasady przyznawania premii technologicznej (m.in. limit 50%); instrument działa do 2027 r. Znaczenie dla aktualizacji RIS 2030: istotne określa nowe zasady finansowego wsparcia dla firm wdrażających technologie; podkreśla znaczenie własnych innowacji, komercjalizacji wyników badań i ochrony własności intelektualnej.
Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1170) [Dziennik ustaw]	Doprecyzowanie, co może być chronione jako wynalazek (np. wykluczenie samych programów komputerowych); wprowadzenie możliwości zgłoszeń i procedur online; uproszczone zasady unieważniania i ograniczania patentów; nowe narzędzia ochrony praw (np. zabezpieczenie dowodów, żądanie informacji od naruszającego). Znaczenie dla aktualizacji RIS 2030: istotne Zmiany upraszczają proces uzyskiwania ochrony patentowej (m.in. procedury online), rozszerzają narzędzia prawne do ochrony własności przemysłowej i doprecyzowują, co może być wynalazkiem.
Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 278 z późn. zm.) [Dziennik ustaw] i Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 163 z późn. zm.) [Dziennik ustaw]	Ustawa o CIT: wprowadzenie ulgi na robotyzację, prototyp, innowacyjnych pracowników (2022); rozszerzenie zakresu ulgi B+R; doprecyzowanie stosowania IP Box. Ustawa o PIT: rozszerzenie ulg dla osób fizycznych - ulga na działalność B+R, ulga IP Box dla twórców oprogramowania, ulga na prototypy. Znaczenie dla aktualizacji RIS 2030: istotne Po 2020 roku rozbudowano system ulg podatkowych wspierających innowacyjność. Zmiany wzmacniają znaczenie instrumentów podatkowych jako narzędzi polityki innowacyjnej.

Nazwa aktu prawnego	Czy dokument był aktualizowany w okresie 2020 – obecnie
Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) [Dziennik ustaw]	Nowelizacje dotyczyły: gospodarowania dotacjami uczelni (przeniesienie niewykorzystanych środków), procedur likwidacyjnych uczelni, warunków kadencji władz uczelni, uelastycznienie zasad zaliczania działań zawodowych na praktykę, zmiany progów dochodowych dla stypendiów socjalnych. Znaczenie dla aktualizacji RIS 2030: średnio istotne Zmiany zwiększają elastyczność uczelni w gospodarowaniu środkami, regulują kwestie kadrowe i praktyk, co może wpływać na warunki współpracy uczelni z sektorem innowacji i możliwości realizacji programów B+R w uczelniach regionu.
Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 581) [Dziennik ustaw]	Znacząca modyfikacja art. 11 i 12a - doprecyzowanie struktury i zawartości strategii rozwoju województwa, w tym: • obowiązkowe uwzględnienie modelu funkcjonalno-przestrzennego, • wyznaczenie obszarów strategicznej interwencji (OSI) i ich powiązania z polityką przestrzenną, • zapewnienie spójności ze średniookresową strategią rozwoju kraju oraz krajową strategią rozwoju regionalnego (art. 11 ust. 1aa), • obowiązek opiniowania projektów strategii przez ministra ds. rozwoju (art. 12a ust. 2a–2c), • obowiązek opracowania strategii w formie tekstowej i graficznej, • aktualizacja strategii wymagana w razie istotnych zmian społeczno-gospodarczych lub konieczności zapewnienia spójności z dokumentami krajowymi (art. 11 ust. 1e). Znaczenie dla aktualizacji RIS 2030: istotne Wprowadzone zmiany wzmacniają powiązania strategii rozwoju województwa z dokumentami krajowymi i lokalnymi, porządkując relacje między poziomami planowania. Jako instrument realizacyjny strategii, RIS 2030 powinien być z nią spójny - zwłaszcza w zakresie ustaleń funkcjonalno-przestrzennych (lokalizacja specjalizacji, projektów, centrów rozwoju), powiązań z OSI oraz systemu realizacji i finansowania.
Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198) [Dziennik ustaw]	Wprowadzono nową strukturę dokumentów strategicznych w Polsce: – dodano nowe dokumenty, takie jak strategia średniookresowa, kontrakt sektorowy i porozumienie terytorialne, Plan dla transformacji społeczno-klimatycznej.

Nazwa aktu prawnego	Czy dokument był aktualizowany w okresie 2020 – obecnie
	– zmieniono wymagania wobec strategii rozwoju województwa – muszą one teraz zawierać: • cele rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, • wskazanie obszarów strategicznej interwencji (OSI), • określenie ram finansowych i sposobów wdrażania strategii, • diagnozę społeczno-gospodarczą jako punkt wyjścia (musi uwzględniać również aspekty środowiskowe i klimatyczne). Znaczenie dla aktualizacji RIS 2030: mało/średnio istotne. Choć ustawa wprowadza nowy system krajowych dokumentów strategicznych oraz modyfikuje wymagania wobec strategii rozwoju województw, Regionalna Strategia Innowacji nie jest dokumentem uchwalanym na podstawie tych samych przepisów i nie stanowi części SRWW. Aktualizacja RIS 2030 wymaga zatem jedynie zapewnienia ogólnej zgodności kierunków i logiki interwencji z dokumentami krajowymi, natomiast nie podlega bezpośrednio nowym obowiązkom strukturalnym wynikającym z ustawy.
Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079 z późn. zm.) [Dziennik ustaw]	Nowy akt regulujący wdrażanie funduszy UE w obecnej perspektywie finansowej. Wprowadza zintegrowane podejście do finansowania celów polityki spójności i instrumenty zarządzania projektami. Znaczenie dla aktualizacji RIS 2030: średnio istotne. Określa ramy dla wdrażania działań finansowanych z funduszy UE -wymaga uwzględnienia w części wdrożeniowej RIS 2030.

Źródło: Analiza na podstawie wersji aktów prawnych dostępnych w programie LEX.

Większość analizowanych aktów prawnych była **nowelizowana po 2020 roku**, przy czym większość zmian nie jest związana z tematyką polityki innowacyjności w regionie. Wśród zmian istotnych, część ma charakter **dostosowawczy** (np. w obszarze zarządzania polityką rozwoju i uczelni), a część **systemowo wpływa na obszar innowacyjności i B+R**. Szczególne znaczenie dla aktualizacji RIS 2030 mogą mieć:

- **ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej,**
- **ustawa Prawo własności przemysłowej,**
- **ustawy podatkowe (CIT i PIT)** – wprowadzające ulgi dla innowacji,
- **oraz ustawy o samorządzie województwa i o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,** które określają ramy prawne dla struktury i zgodności strategii RIS z dokumentami krajowymi.

Zmiany te łącznie wskazują na potrzebę **aktualizacji RIS 2030 w zakresie wdrażania i finansowania innowacji, komercjalizacji badań oraz powiązań z krajowym systemem planowania strategicznego.**

1

Zgodność RIS 2030 z polityką spójności i Europejskim Zielonym Ładem jest wysoka.

RIS 2030 wprost realizuje logikę CP1, a horyzontalnie wspiera CP2-CP5. Zapisy dotyczące dekarbonizacji, GOZ, mobilności niskoemisyjnej i monitoringu efektów środowiskowych są adekwatne i pozostają aktualne.

2

Kierunki polityki UE - odporność, autonomia, zrównoważenie terytorialne.

Nowa polityka spójności UE skupia się na pięciu głównych celach: inteligentniejszej, bardziej przyjaznej dla środowiska, lepiej połączonej, bardziej społecznej Europie oraz Europie bliższej obywatelom. Akcent przesunięto na **odporność gospodarczą i społeczną, autonomię strategiczną w kluczowych sektorach** (m.in. energetyka, zdrowie, technologie cyfrowe, obronność) **oraz zrównoważony rozwój terytorialny**, który ma przeciwdziałać polaryzacji regionalnej i wzmacniać peryferyjne obszary rozwojowe. Kierunki te są spójne z transformacją Zielonego Ładu i założeniami „Next Generation EU”, kładąc nacisk na mobilizowanie inwestycji prywatnych i budowanie odporności systemowej.

3

Nowe instrumenty i narzędzia wspierania innowacji.

W nowej perspektywie finansowej szczególną rolę odgrywają instrumenty wspierające **innowacyjność, współpracę sektorów oraz inwestycje prywatne**. Wśród nich wyróżniają się:

- **piaskownice regulacyjne (regulatory sandboxes)** - bezpieczne środowiska testowania innowacji, szczególnie dla startupów, które umożliwiają eksperymentowanie bez ryzyka niezgodności z przepisami
- **ulgi podatkowe na B+R i innowacje**, stymulujące inwestycje sektora prywatnego w rozwój technologii i wdrożenia
- **zamówienia publiczne na innowacje**, które przekształcają administrację publiczną w aktywnego odbiorcę i testera rozwiązań technologicznych, wspieranego przez fundusze EFRR, EFS+ oraz Horyzont Europa
- **kapitał prywatny i aniołowie biznesu** - coraz silniej wspierani przez mechanizmy inwestycyjne UE i polityki krajowe (np. Krajowy Program Kosmiczny, InvestEU), ukierunkowane na rozwój innowacji i komercjalizację badań

4

Zmiana paradygmatu finansowania innowacji.

W porównaniu z poprzednią perspektywą, w której dominowały dotacje bezzwrotne, obecnie obserwuje się większy nacisk na instrumenty zwrotne, inwestycyjne i mieszane (blended finance), umożliwiające współudział kapitału prywatnego. Unia Europejska promuje model,

w którym to administracja publiczna pełni funkcję pierwszego klienta i katalizatora popytu na innowacje, np. poprzez kontrakty z organizacjami międzynarodowymi (NATO, ESA, ONZ) oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w sektorze publicznym.

5

Rozwój i przyciąganie talentów jako warunek innowacyjności.

Nowe dokumenty strategiczne Unii Europejskiej, w tym Nowy Europejski Plan na rzecz Innowacji oraz Europejski Kompas Konkurencyjności, podkreślają kluczową rolę talentów w budowaniu odporności i konkurencyjności gospodarki europejskiej. Kierunek ten akcentuje zarówno rozwój talentów lokalnych poprzez edukację, mobilność i kształcenie ustawiczne (np. w ramach Erasmus+, EFS+, programu „UE dla Zdrowia” czy Digital Europe), jak i przyciąganie talentów zewnętrznych, w szczególności specjalistów w obszarach deep tech, AI, zielonych technologii i nauk biologicznych.

6

Wymogi horyzontalne warto ująć bardziej precyzyjnie w logice działań.

Zgodnie z art. 9 Rozporządzenia (UE) 2021/1060, strategia powinna **nie tylko zapewniać formalną zgodność z zasadami równości płci, niedyskryminacji i dostępności, ale również wdrażać konkretne mechanizmy wzmacniające ich realizację w praktyce**. Kwestie te są coraz szerzej akcentowane w unijnych dokumentach strategicznych – m.in. w Nowym Europejskim Planie na rzecz Innowacji, który promuje rozwój inkluzyjnych ekosystemów innowacji i zwiększanie udziału kobiet w sektorach technologicznych, oraz w Nowej Strategii Przemysłowej dla Europy, która wskazuje równość i różnorodność jako warunki trwałej konkurencyjności przemysłu. W tym kontekście aktualizacja RIS 2030 powinna wprowadzić rozwiązania systemowe wspierające dostęp do innowacji dla różnych grup społecznych, eliminujące bariery udziału w projektach badawczo-rozwojowych oraz sprzyjające równemu uczestnictwu w procesach transformacji cyfrowej i zielonej.

7

System wdrażania i finansowania trzeba zaktualizować o zmiany instrumentów.

W związku z rozpoczęciem nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021–2027, zestaw programów i funduszy wspierających realizację RIS 2030 uległ znacznym zmianom. Obecnie znane są już nowe instrumenty, które zastąpiły wcześniejsze programy operacyjne i ramowe, a także pojawiły się nowe źródła finansowania innowacji i transformacji regionów. Wymaga to kompleksowej aktualizacji zapisów RIS 2030 w zakresie nazewnictwa funduszy, przypisania celów operacyjnych do właściwych programów oraz uzupełnienia katalogu dostępnych instrumentów o nowe możliwości wsparcia.

Kontynuacje i następcy wcześniejszych programów współfinansowanych z funduszy UE:

- **Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW 2021-2027)** - następca WRPO 2014-2020; główny instrument regionalny finansujący innowacje, transformację cyfrową i zieloną, gospodarkę wodorową oraz rozwój kompetencji.
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** - kontynuuje cele POIR 2014-2020, koncentrując się na innowacjach, działalności B+R, internacjonalizacji oraz wdrażaniu technologii Przemysłu 4.0.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)** - następca programu POWER (Wiedza Edukacja Rozwój); wspiera rozwój kapitału ludzkiego, kompetencji, edukacji i uczenia się przez całe życie.
- **Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** - kontynuuje Program Polska Cyfrowa (POPC), wspierając cyfryzację administracji, cyberbezpieczeństwo, kompetencje cyfrowe i dostęp do e-usług.
- **Program Ramowy „Horyzont Europa”** - następca Horyzontu 2020; główny program UE w zakresie badań naukowych i innowacji, z silnym komponentem partnerstw europejskich i misji tematycznych.
- **Program Jednolitego Rynku (Single Market Programme)** - następca COSME; wspiera konkurencyjność MŚP, ekoinnowacje oraz wprowadzanie produktów na rynek wewnętrzny.
- **Program Interreg Europa Środkowa oraz Interreg Europa 2021-2027** - kontynuuja wsparcie współpracy transnarodowej i międzyregionalnej w obszarze innowacji, cyfryzacji i zrównoważonego rozwoju.
- **Programy krajowe współfinansowane z budżetu państwa** - m.in. Krajowy Program Odbudowy (KPO), Program Polska Wodorowa, NCBR

Uzupełniające instrumenty finansowania innowacji i transformacji:

- Rozszerzone ulgi podatkowe B+R, robotyzacja, prototyp i IP Box.
- Finansowanie z międzynarodowych instrumentów takich jak InvestEU (następca EFIS) - wspierającego inwestycje wysokiego ryzyka i długoterminowe przedsięwzięcia strategiczne.
- Wsparcie z mechanizmów Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI).
- Finansowanie prywatne i kapitał mieszany (venture capital, fundusze załóżkowe, instrumenty zwrotne) - coraz silniej akcentowane w politykach UE.

Ponadto warto rozważyć możliwość włączenia także innych nowych programów i funduszy:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS)** - zastąpił Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko; finansuje działania z zakresu zrównoważonej energii, transportu, GOZ i środowiska.
- **Program LIFE (2021-2027)** - finansuje projekty w zakresie ochrony środowiska, klimatu i GOZ, w tym innowacje środowiskowe i demonstracyjne.
- **Program EU4Health („UE dla Zdrowia”)** - wspiera innowacje w systemie zdrowia, e-zdrowie, profilaktykę i odporność zdrowotną.

- **Program Erasmus+ (2021-2027)** - obejmuje komponent rozwoju kompetencji i kształcenia kadr dla gospodarki opartej na wiedzy.
- **Program Cyfrowa Europa (Digital Europe Programme)** - wspiera rozwój infrastruktury i technologii cyfrowych (AI, HPC, cyberbezpieczeństwo).
- **Innovation Fund (Fundusz Innowacyjny)** - finansuje duże projekty dekarbonizacyjne i niskoemisyjne w przemyśle i energetyce.
- **STEP – Strategic Technologies for Europe Platform** - nowy instrument wspierający inwestycje w technologie strategiczne (np. półprzewodniki, AI, biotechnologie).

8

Monitoring i ewaluacja.

Komisja Europejska oczekuje, aby systemy monitoringu realnie mierzyły postęp celów i efekty społeczno-gospodarcze (nie ma nowych twardych wymogów, ale wyższe oczekiwania jakościowe). W związku z tym zasadne jest rozważenie wprowadzenia zmian jakościowych w zakresie sposobów monitorowania i ewaluacji RIS 2030.

9

Wzmocniono filar deep tech i łańcuchy wartości.

RIS 2030 już silnie adresuje ICT i Przemysł 4.0 a także Wielkopolską Dolinę Wodorową. Ponadto polityka unijna i krajowa silnie akcentuje i kierunkuje się na:

- wyraźne priorytety dla **półprzewodników, AI (brak wzmianki w RIS 2030), zaawansowanych materiałów, biotech i life sciences,**
- instrumenty **testowania i skalowania**: TEFs, pilotaże, living labs,
- ścieżki **internacjonalizacji i IPCEI,**
- silniejsze **mechanizmy transferu technologii**: OTT, standardy licencjonowania, „od laboratorium do jednorożca”.

Warto rozważyć silne zaakcentowanie tych obszarów w aktualizacji RIS 2030.

10

Spójność ze strategiami wyższego rzędu

Aktualizacji wymaga także dział 12 RIS 2030 – spójność ze strategiami wyższego rzędu. Część ze strategii zostało zaktualizowanych:

- Strategia Produktowności 2030 - została już uchwalona
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 - zaktualizowana uchwałą z dnia 17 października 2023
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 – zaktualizowana uchwałą z dnia 14 grudnia 2020

Nowa architektura finansowa UE 2028-2034 (Europejski Fundusz Konkurencyjności oraz Krajowe i Regionalne Plany Partnerstwa) wymaga strategicznego pozycjonowania Wielkopolski.

Projektowane wieloletnie ramy finansowe odchodzą od modelu rozproszonych, terytorialnych programów operacyjnych na rzecz silniejszej koncentracji środków w programach krajowych, tematycznych oraz w Europejskim Funduszu Konkurencyjności, który integruje wsparcie dla technologii strategicznych w czterech obszarach:

- czystej transformacji i dekarbonizacji,
- cyfryzacji,
- zdrowia, biotechnologii i bioekonomii,
- obronności i przestrzeni kosmicznej.

Właśnie te kierunki będą w nowej perspektywie szczególnie silnie dofinansowywane, co czyni je naturalnymi obszarami poszukiwania nowych możliwości rozwoju dla województwa wielkopolskiego i jego ekosystemu innowacji.

Zamówienia publiczne na innowacje są w RIS 2030 ujęte jedynie pośrednio

RIS 2030 odnosi się do zamówień publicznych na innowacje w sposób pośredni, poprzez cele związane z rozwojem innowacyjności oraz wdrażaniem inteligentnych specjalizacji, jednak rola tego instrumentu nie została w strategii wyeksponowana w sposób jednoznaczny. W kontekście rosnącego znaczenia innowacyjnych zamówień publicznych w polityce Unii Europejskiej oraz istotnej roli jednostek samorządu terytorialnego w ich wdrażaniu, zasadne jest bardziej bezpośrednie zaadresowanie tej tematyki w RIS 2030. Może to obejmować promowanie stosowania innowacyjnych zamówień publicznych jako narzędzia realizacji inteligentnych specjalizacji, wspieranie współpracy sektora publicznego z przedstawicielami świata nauki i przedsiębiorcami w zakresie wspólnego identyfikowania potrzeb i wypracowywania innowacyjnych rozwiązań, a także systematyczne rozpowszechnianie informacji o innowacjach powstających w regionie w celu zwiększenia ich wykorzystania przez sektor publiczny.

Wzmacnianie kierunku rozwoju nauk biologicznych i przyrodniczych oraz technologii kosmicznych

Choć RIS 2030 obejmuje obszary powiązane z naukami biologicznymi i przyrodniczymi w ramach inteligentnych specjalizacji, rozwój biotechnologii jako wyraźnie nazwany i strategiczny kierunek innowacyjności nie jest w strategii dostatecznie podkreślony. W szczególności w ramach celu 1.2., dotyczącego obszarów rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, akcent położony jest na takich obszarach jak: ICT, Przemysł 4.0 oraz „inne wiodące technologie”, co powoduje, że

znaczenie biotechnologii – obecnie jednego z kluczowych obszarów polityki europejskiej obok sztucznej inteligencji i technologii zaawansowanych – nie wybrzmiewa w sposób jednoznaczny. Jednocześnie region dysponuje istotnym potencjałem naukowym i badawczym w obszarze nauk biologicznych i przyrodniczych. Zasadne jest rozważenie **wyraźnego wskazania biotechnologii z nazwy wśród kluczowych obszarów rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w RIS 2030**, w szczególności w ramach celu 1.2. Takie doprecyzowanie mogłoby wzmocnić spójność strategii z priorytetami polityki europejskiej oraz lepiej odzwierciedlać rzeczywisty potencjał rozwojowy Wielkopolski w obszarze nauk biologicznych i przyrodniczych.

Ponadto, należy strategicznie wzmocnić rolę technologii kosmicznych (tzw. space tech) w RIS 2030. Wsparcie dla tego obszaru zostało już zasygnalizowane w ramach aktualizacji Strategii z 2020 r., gdzie technologie kosmiczne włączono do Inteligentnej Specjalizacji (IS): Wyspecjalizowane procesy logistyczne. Jest to jednak niewystarczające w świetle dynamicznego rozwoju sektora, jego rosnącego znaczenia dla bezpieczeństwa i konkurencyjności gospodarki europejskiej (co potwierdza inicjatywa unijnego aktu w sprawie przestrzeni kosmicznej oraz projektu polskiej ustawy o działalności kosmicznej), jak również dostrzegalnego potencjału instytucjonalnego Wielkopolski w kreowaniu space tech.

POZIOM EUROPEJSKI

Rozporządzenia funduszowe 2021-2027:

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej [\[EUR-Lex\]](#)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności [\[EUR-Lex\]](#)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 [\[EUR-Lex\]](#)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji [\[EUR-Lex\]](#)

Komunikat Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. Europejski Zielony Ład (COM(2019) 640 final) [\[EUR-Lex\]](#)

Komunikat Komisji z dnia 5 lipca 2022 r. Nowy europejski plan na rzecz innowacji (COM(2022) 332 final) [\[EUR-Lex\]](#)

Komunikat Komisji z dnia 10 marca 2020 r. Nowa strategia przemysłowa dla Europy (COM(2020) 102 final) [\[EUR-Lex\]](#) wraz z aktualizacją: Komunikat Komisji z dnia 5 maja 2021 r. Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r. - tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy (COM(2021) 350 final) [\[EUR-Lex\]](#)

Programy sektorowe:

Komunikat Komisji z dnia 19 lutego 2020 r. Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy (COM(2020) 67 final) [\[EUR-Lex\]](#)

Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z dnia 14 grudnia 2022 r. ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r. [\[EUR-Lex\]](#)

Komunikat Komisji z dnia 29 stycznia 2025 r. Europejski kompas konkurencyjności (COM(2025) 30 final) [\[EUR-Lex\]](#)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji (Artificial Intelligence Act) [[EUR-Lex](#)]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2025 r. w sprawie bezpieczeństwa, odporności i zrównoważonego charakteru działań kosmicznych prowadzonych w Unii (COM(2025) 335 final) [[EUR-LEX](#)]

Zawiadomienie Komisji z dnia 18 czerwca 2021 r. Wytyczne dotyczące zamówień publicznych na innowacje (2021/C 267/01) [[EUR-Lex](#)]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) [[EUR-Lex](#)]

Komunikat Komisji z dnia 28 maja 2025 r. Unijna strategia na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up Wybierz Europę na start i rozwój (COM(2025) 270 final) [[EUR-Lex](#)]

Komunikat Komisji z dnia 2 lipca 2025 r. Wybierz nauki biologiczne. Wybierz Europę. Strategia mająca na celu uczynienie UE do 2030 r. najbardziej atrakcyjnym miejscem na świecie dla nauk biologicznych (COM(2025) 525 final) [[EUR-Lex](#)]

Komunikat Komisji z dnia 15 września 2025 r. European Strategy on Research and Technology Infrastructures (COM(2025) 497 final) [[EUR-Lex](#)]

Komunikat Komisji z dnia 21 maja 2025 r. Jednolity rynek: nasz europejski rynek wewnętrzny w niepewnym świecie. Strategia na rzecz prostszego, płynniejszego i silniejszego jednolitego rynku (COM(2025) 500 final) [[EUR-Lex](#)]

Komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2020 r. Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności - europejski transport na drodze ku przyszłości (COM(2020) 789 final) [[EUR-Lex](#)]

Dla nowej perspektywy finansowej:

Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2028-2034 (COM(2025) 571 final) z dnia 16 lipca 2025 r. [[EUR-Lex](#)]

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego „Horyzont Europa” - program ramowy w zakresie badań i innowacji na lata 2028–2034 oraz przepisy dotyczące udziału i upowszechniania wyników (COM(2025) 543 final) z dnia 16 lipca 2025 r. [[EUR-Lex](#)]

Uzupełniający:

Przegląd 05/2025: Strategie inteligentnej specjalizacji w UE, Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2025-09-23 (przyjęty 2025-07-16) [[Raport](#)]

The future of European competitiveness: Report by Mario Draghi (Part A & Part B), Mario Draghi/European Commission, 2024-09-09 [[Raport](#)]

Much more than a Market. Speed, Security, Solidarity - Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens, Enrico Letta, 2024-04-18
[[Raport](#)]

POZIOM KRAJOWY

Umowa Partnerstwa do realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z dnia 30 czerwca 2022 r., Komunikat MFiPR z dnia 2 sierpnia 2022, M.P. 2022 poz. 770 [[Komisja Europejska](#)]

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Krajowe Inteligentne Specjalizacje - „Szczegółowy opis”, wersja 7. Obowiązuje od 2021.01.01 [[gov.pl](#)]

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030; Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. (M. P. z 2019 r. poz. 1060) [[Monitor Polski](#)]

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i technologii, Polityka przemysłowa Polski (2021), przyjęta 9 czerwca 2021 roku [[gov.pl](#)]

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030 r.); Załącznik do Uchwały nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 (M.P. 2017 poz. 260) [[Monitor Polski](#)]

Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Polityka Energetyczna Polski do 2040 r., Załącznik do uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r. [[Załącznik](#)]

Ministerstwo Aktywów Państwowych, Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 18 grudnia 2019 [[gov.pl](#)]

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, Załącznik do uchwały nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. [[gov.pl](#)]

Ministerstwo Edukacji Narodowej, Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 - część ogólna, przyjęta w dniu 25 stycznia 2019 r. [[gov.pl](#)]

Ministerstwo Środowiska, Polityka ekologiczna państwa 2030, Załącznik do uchwały nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. (poz. 794) [[gov.pl](#)]

Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Strategia Produktowności 2030, Uchwała nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r. [[gov.pl](#)]

Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Polska Strategia Wodorowa do roku 2030, Załącznik do uchwały nr 149 Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2021 r. (poz. 1138) [[gov.pl](#)]

Ustawy/rozporządzenia, które wyznaczają ramy prowadzenia działalności innowacyjnej/B+R w Polsce:

Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2474), [[Dziennik ustaw](#)]

Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1170) [[Dziennik ustaw](#)]

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 278 z późn. zm.) [[Dziennik ustaw](#)] i Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 163 z późn. zm.) [[Dziennik ustaw](#)]

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) [[Dziennik ustaw](#)]

Ustawy, na podstawie których przyjmowany jest RIS:

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 581) [[Dziennik ustaw](#)]

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079 z późn. zm.) [[Dziennik ustaw](#)]

Inne ustawy:

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198) [[Dziennik ustaw](#)]

POZIOM REGIONALNY

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030, przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r. [[BIP](#)]

Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040, przyjęta uchwałą nr 5895/2022 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 1 grudnia 2022 r. [[BIP](#)]

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, zatwierdzony przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r. [[Fundusze dla Wielkopolski](#)]

Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, przyjęty ze zmianami w dniu 18 września 2025 r. [[Fundusze dla Wielkopolski](#)]

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030 [[RIS 2030](#)]

Dokumenty sektorowe:

Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do 2030, przyjęty uchwałą nr XXV/472/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. [[BIP](#)]

Strategia na rzecz neutralności klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040, przyjęta uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego nr 3340/2021 z dnia 11 marca 2021 r. [\[BIP\]](#)

Strategia rozwoju Wielkopolski wodorowej do 2030 z perspektywą do 2040 roku, przyjęta uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego nr 6498/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. [\[BIP\]](#)

Strategia Wielkopolska edukacja 2023-2030, przyjęta uchwałą nr 6386/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 31 marca 2023 r. [\[BIP\]](#)

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

Europejskie prawo o klimacie, Streszczenie aktu prawnego, dostęp na 30.10.2025 [\[strona\]](#)

Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030, dostęp na 30.10.2025 [\[strona\]](#)

EUR-Lex, Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych, streszczanie dokumentu, dostęp na 30.10.2025 [\[strona\]](#)

Komisja Europejska, The 2028-2034 EU budget for a stronger Europe, dostęp na: 27.11.2025 [\[strona\]](#)

Komisja Europejska, Komisja uruchamia ambitną strategię na rzecz uczynienia z Europy potęgi w dziedzinie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up, dostęp na: 30.10.2025 [\[strona\]](#)

Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. projekt do konsultacji publicznych [\[strona\]](#)

Bankier.pl, Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. Rząd dostał 800 uwag w konsultacjach społecznych, dostęp na 30.10.2025 [\[strona\]](#)

Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Rada Ministrów przyjęła Strategię Produktyności 2030, dostęp na 30.10.2025 [\[strona\]](#)

Ministerstwo Edukacji Narodowej, Część ogólna ZSU 2030, dostęp na 30.10.2025 [\[strona\]](#)

Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Krajowa Inteligentna Specjalizacja, Koncepcja, dostęp na: 12.12.2025 [\[strona\]](#)